

NORGES NATURVERNFORBUND

ÅRSBERETNING

1975

OSLO 1976

NITTEDAL BOKTRYKKERI

tet, som skal klarlegge den sure nedbørens virkninger på skog og fisk. En lengre debatt resulterte i vedtak om å skrive til regjeringene i en rekke europeiske land og gjøre oppmerksom på de alvorlige virkninger i Norge av svovelutslippene i Europa.

Vedr. Stortingsmelding 50 (1974/75) «*Naturressurser og økonomisk utvikling*» vedtok representantskapet en prosedyre for den videre behandling av saken. En bred diskusjon om *våtmarksområder*, etter innledning av Bredo Berntsen, resulterte i at styret ble bedt om å vende seg til regjeringen og sterkt fremholde verneinteressene. Av energispørsmål var *Stortingsmelding 100 (1973/74)* og den *kraftkrevende indutrien* gjenstand for inngående drøftelser. Som eget tema ble også Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens organisasjonsform diskutert. Representantskapet ga uttrykk for at det er behov for endringer når det gjelder oppnevning, sammensetning og mandat for NVE's hovedstyre.

Forbundets *arbeidsprogram* ble vedtatt uforandret for et nytt år. I et innlegg under titelen «Søkelys på oss selv», slo generalsekretæren bl. a. til lyd for at det ved sekretariatet burde etableres en «åpen stilling» for sekretærer i kretsforeningene. I tur og orden, og for kortere eller lengre perioder kunne stillingen være besatt. Siktepunktet var å gjøre organisasjonen mer enhetlig i strukturen, særlig vedr. regnskaper og arkivordning.

Det ble ikke gjort endringer i gjeldende «retningslinjer for arbeidet». Årsmelding og regnskap ble behandlet. Likeledes budsjett for inneværende år og den antatte fordeling av midlene for 1976 mellom NNV's ulike hovedfunksjoner. Kontingenten ble forhøyet til kr. 40,— pr. år fra 1976.

Et forslag om endring av vedtektene i TNV, førte ikke frem. En ordning om fordeling av reiseutgifter i forbindelse med representantskapsmøter søkes gjennomført.

Resultatet av valgene fremgår av oversikten bakerst i årsmeldingen. Forøvrig vises til «Norsk Natur» nr. 4/75 hvor protokollen fra representantskapsmøtet er gjengitt i sin helhet som innstiftet bilag.

Landsstyret og styreutvalg

hadde i 1975 henholdsvis 6 og 7 møter. Landsstyret behandlet i alt 127 saker og styreutvalg 78, hvorav flere store saker ble behandlet i flere møter.

Forbundets faste komiteer er:

Finanskomite
Program- og vedtektskomite
Redaksjonskomite

Konsultativt fagutvalg.

I forbindelse med at funksjonstiden for utvalgets medlemmer utløp den 1. jan. 1975 ble en reorganisering av utvalget drøftet. Det konsultative fagutvalget ble ikke gjenoppnevnt, men en registrering ble foretatt av dem som fremdeles hadde anledning til å bistå forbundet.

I tillegg ble det gjennom «Norsk Natur» rettet en henvendelse til forbundets medlemmer med det formål

å få registrert dem som ønsket å engasjere seg mer aktivt i natur- og miljøvernarbeidet. En ville på denne måten søke å komme over på mer selvstendige arbeidende grupper spredt over hele landet.

Denne registreringen, som er ment å skulle gå kontinuerlig med tanke på en styrking av den lokale virksomheten, ga i første omgang et svakt resultat.

Utvalg oppnevnt i 1975.

Skoleutvalget

Utvalgets mandat:

Bidra til å realisere intensjonene bak «Mønsterplanen for grunnskolen» når det gjelder miljøvernundervisningen ved bl. a.

- a) å foreta en vurdering av eksisterende læremidler og opplegg i grunnskolen,
- b) kartlegge økonomiske midler som kan kanaliseres til miljøvernundervisningen direkte i skolene og dessuten til N.N.V. for konkrete miljøvernprosjekt til bruk i skolen,
- c) utarbeide konkrete kursopplegg og veiledning med vekt på grunnskolen (herunder førskole) og Yrkesskolen.

Medlemmer av utvalget er Sissel Dobson, Erik Arnkvern, Ivar Moen, Sylvi Struksnes (sekretær).

Utvalg for utredning av kraftkrevende industris fremtid i Norge

Saken ble drøftet av representantskapet i 1975, og det ble vedtatt at landsstyret skulle utrede spørsmålet nærmere. Til å utarbeide et forslag til uttalelse ble oppnevnt:

Jan Erik Guettler
Jon Gulowsen
Helge Hveem
Dag Poleszynski

Sekretariatet

I løpet av året ble oppussing av loaklene i 4. etasje påbegynt.

Fra 1. januar 1975 ble Sylvi Struksnes ansatt som redaksjonssekretær.

I løpet av året ble det truffet avtale om en frivillig pensjonsordning for de ansatte.

Revisor

Forbundets regnskaper revideres av statsautorisert revisor Henning Ziesler.

Økonomien

Forbundet har i 1975 satset sterkt på utvidet informasjon og bedre kontakt med medlemmene ved bl. a. å utvide antall nummere av «Norsk Natur» fra 4 til 6 nummer årlig, og ved å styrke informasjonsavdelingen med en redaksjonssekretær. Dette sammen med stigning i priser, lønn og sosiale utgifter preger regnskapet for 1975 i forhold til fjoråret og øker underbalansen med kr. 213 000,—. Kontingentforhøyelsen som ble vedtatt på representantskapsmøtet i 1975, gjør det imidlertid mulig å hente noe av dette inn igjen i 1976.

Året 1975

I senere år er klimaet blitt stadig strengere i naturvernarbeidet. Tilslutningen øker, stadig flere blir klar over nødvendigheten av langsiktig ressursutnyttelse. Stadig fler kommer til den enkle erkjennelsen at også mennesket er underlagt naturlovene, og må handle etter det, om båten skal bære.

Men samtidig ser vi at krefter er i virksomhet for å mistenkeliggjøre motivene hos dem som står i spissen på forskjellige områder innen naturvernet — og ikke minst for å ramme Norges Naturvernforbund. En gledelig erfaring har vi gjort i denne forbindelse er at angrepene ikke har påvirket vår medlemsmasse. Dette tolker vi dit hen at forbundets medlemmer representerer en holdning som ikke så lett lar seg røkke.

Blant store enkeltsaker i årets løp peker sur nedbør-problemet seg ut. Allerede på et forholdsvis tidlig tidspunkt, med utgivelsen av «Sur nedbør. Årsaker og verknader» i 1972, tok forbundet denne saken opp i full bredde. Senere har skadevirkningene, med forsuring av jordsmonn og vann, blitt enda mer åpenbare, og forbundet henvendte seg i 1975 til regjeringene i de land som er de vesentlige kildene til svovelregnet over Norge, samtidig som det ble gjennomført en opplysningskampanje overfor utlendinger, bl. a. i samarbeid med «Natur og Ungdom».

Året 1975 viste også klare tegn på at en holdningsendring er i ferd med å gjøre seg gjeldende i Stortinget. I den store energidebatten gjorde tilhengere av redusert vekst i energiforbruk seg sterkt gjeldende. Og selv om døra fremdeles står åpen for atomkraft i Norge, var det et avgjort lyspunkt at motstanden var sterk nok til at spørsmålet ble utsatt i ti år.

I høy grad verd å nevne når det gjelder myndighetenes engasjement, er Miljøverndepartementets klare kritikk av Vassdragsvesenet i forbindelse med praktiseringen av vassdragsreguleringslovens krav om helhetsvurdering av skade- og nyttevirkninger ved vassdragsreguleringer. Bakgrunnen for Miljøverndepartementets reaksjon var uttalelser fra Naturvernforbundet i forbindelse med de planlagte reguleringer på Finnmarksvidda. Men det som er sakens kjerne, nemlig utbyggernes ignorering av vassdragsreguleringslovens paragraf 8, har Naturvernforbundet angrepet regelmessig gjennom de siste 10—15 årene. Det som skjedde i 1975 viser at det nytter — selv om det fremdeles kan ta sørgelig lang tid.

Representantskapsmøtet 1975

ble holdt i Arendal 23. og 24. mai med Geir Haatveit (TNM) som dirigent. Alle kretsforeningene (unntatt Haugaland) og Natur og Ungdom møtte med i alt 46 representanter. Samtlige landsstyremedlemmer var til stede. Fra valgkomiteen kom Odd Lohne. Dessuten møtte i alt 10 utsendinger fra andre organisasjoner, hvorav 3 fra Miljøverndepartementet. Fra A-ANV og ØNV var tils. 7 observatører til stede. Fra Vassdragsvernrådet møtte sekretæren og fra NNV-sekretariatet 8 ansatte. Presse og radio dekket forhandlingene.

Formannen ga i sin tale en bred fremstilling av viktige problemer samfunnet står overfor. I energisammenheng advarte hun mot at Norge satser på atomkraft og hun minnet om at NNV i sin energimelding hadde fremholdt at Nordsjøgass som supplement til utbygd vannkraft måtte være alternativet frem til en stabilisering av forbruket i 1990.

I forbindelse med den forestående lov om produktkontroll stilte hun seg tvilende til om effektiv kontroll overhode var mulig. Som eks. nevnte hun at det årlig kom flere hundre nye syntetiske stoffer på markedet med negative virkninger, som en kanskje først blir klar over etter lengre tids bruk. Hun etterlyste utredninger om hva vi trenger av nye produkter og hvilke av de produkter vi har, som bør beholdes.

Formannen tok også for seg forholdet landbruk — naturvern hvor det er sammenfallende interesser når det gjelder økningen av vår selvforsyningsgrad og bevaring av jordsmonn, men hvor det også er konflikter. Hun hevdet således at enkelte representative myrer må vernes for etterslekten, ikke minst fordi de representerer et viktig apvemateriale.

Om innstillingen til «Ressursgruppen av 1974» ga hun uttrykk for at den var preget av for stor optimisme. Den ga således uttrykk for at den teoretiske ressurssituasjon ikke var urovekkende for et par generasjoner fremover. Dette fikk henne til å stille spørsmål om hva et par generasjoner var i et tidsperspektiv. Hun etterlyste en holdningsendring og slo til lyd for å bryte med dagens ensporede og sløsende handlingsmønster.

Av de viktigste utadvendte saker ble sur nedbør tatt opp til diskusjon. Her innledet forskningssjef dr. Lars Overrein med en orientering om SNSF-prosjek-

Kronerullingene som ble igangsatt på høstparten, ventes dessuten først å gi fullt utslag kommende år, etter at oppstartingsutgiftene i alt vesentlig er blitt dekket på inneværende år.

Vi viser forøvrig til Vinnings- og tapskonto samt status pr. 31/12 1975.

Bidrag

A. Bidrag fra offentlige institusjoner, organisasjoner og bedrifter til driften eller som øremerkede midler:	
Den norske stat	kr. 350 000.—
Direktoratet for Vilt og Ferskvannsfisk til Norsk Natur	» 15 000.—
Miljøverndepartementet til internasjonalt samarbeid	» 15 000.—
Miljøverndepartementet til «Energi, miljø og samfunn»	» 20 000.—
Norges Statsbaner	» 2 000.—
Oslo kommune	» 25 000.—
Bergen kommune	» 4 200.—
Stavanger kommune	» 2 500.—
Konsul Viriks legat	» 150 000.—
Testamentarisk gave til vern av fuglelivet	» 20 000.—
A/S DeNoFa og Lilleborg	» 2 500.—
Norges Jeger- og Fiskerforbund til sur nedbør	» 2 000.—
Noteby A/S	» 1 000.—

Forøvrig har en del kommuner gitt bidrag på kr. 200.—, mens en rekke har valgt å støtte kretsforeningene direkte. Av bundne midler ble det forøvrig

overført i alt kr. 145 000.— fra 1974 og i 1975 er det ytterligere kommet til kr. 90 000.—. Det er i 1975 disponert kr. 137 000.— av disse, slik at kr. 98 000.— overføres til 1976. (Se status).

B. Følgende firmaer, organisasjoner og personer har i 1975 bidratt økonomisk for vern av norske vassdrag:

Den norske Creditbank	kr. 10 000.—
Den Norske Turistforening	» 10 000.—
Esben Thrane	» 300.—
Fearnley & Egers Befraktningsforretning	» 2 000.—
Fred Olsen & Co.	» 10 000.—
Godøysund Fjordhotell	» 2 500.—
J. F. Ramus	» 5 000.—
Oppland Naturvern	» 4 000.—
R. S. Platou	» 500.—
Skips A/S Kim	» 2 500.—
Skips A/S Triton	» 5 000.—
Vestlandske Naturvernforening	» 1 500.—
Niels Werring	» 5 000.—
Wilh. Wilhelmsen	» 2 500.—

Vinnings- og tapskonto 1/1 — 31/12 1975

Utgifter:

Lønninger, ansatte	kr. 586 545.—	
Sivile tjenestepliktige	» 5 590.—	
Sosiale utgifter	» 216 898.—	
		kr. 809 033.—
Konsulentonorarer	»	3 250.—
Kontorleie, varme, lys, forsikr. etc.	kr. 69 848.74	
Refundert fra ØNV og NU	» 12 000.—	
		» 57 848.74
Nedskrevet på kontorinnredning	»	12 000.—
Kontorutstyr	kr. 14 004.40	
Kontorrekvisita	» 16 776.58	
Porto	» 47 897.50	
Telefoner	» 30 296.79	
		» 108 975.27
Kontingenter til andre organisasjoner	»	2 000.—
Produksjon etc. av publikasjoner m. m.	kr. 185 232.67	
Refundert fra Miljøverndepartementet	» 20 000.—	
		» 165 232.67
Opplysningsvirksomhet og verving	»	92 810.97
Tidsskriftet «Norsk Natur (6 nr.)	»	315 102.79
Medlemsfortegnelse, ajourhold og kont.ink.	»	64 244.56
Reiser/befaringer og møter/konferanser	kr. 35 716.60	
Refundert fra Miljøverndepartementet	» 15 000.—	
		» 20 716.60
Representantskaps- og landsstyremøter	»	42 625.90
Avsatt livsvarige medlemmers fond	»	3 800.—
Diverse andre utgifter	»	1 105.37
		kr. 1 698 745.87

Inntekter:

Kontingenter, tidligere års	kr. 1 450.—	
» personlige	» 772 180.—	
» familiemedlemmer	» 5 190.—	
» gavemedlemmer	» 1 720.—	
» institusjonelle	» 52 700.—	
» livsvarige	» 3 800.—	
	kr. 837 040.—	
Avgis til kretsforeningene	» 258 523.—	
		kr. 578 517.—
Bidrag fra staten	kr. 350 000.—	
Bidrag fra Viriks legat	» 150 000.—	
Bidrag fra andre	» 41 375.—	
		» 541 375.—
Abonnenter og salg av tidsskrift	kr. 10 990.—	
Støtte fra vilt og fiskefondet	» 15 000.—	
		» 25 990.—
Salg av publikasjoner m. m.	»	331 587.50
Kronerulling «Aksjon vann»	kr. 36 450.85	
÷ oppstartingsutgifter	» 32 362.85	
		» 4 088.—
Renter og utbytte av fonds	»	3 830.59
Underskudd på årets drift	»	213 357.78
		kr. 1 698 745.87

Status pr. 31/12 1975

Aktiva:

Kassa	kr.	3 278.32	
Postgiro 9460	(driften) »	17 216.67	
Postgiro OCR 1503101 ..	(konting.) »	4 757.79	
Postgiro OCR 4958559 ..	(innsaml.) »	30 792.85	
Kreditkassen, kto. 6001.05.70835 (driften)	»	25 955.69	
			kr. 82 001.32
Diverse debitorer	»		16 663.02
Fondsmidler, til forvaltning	kr.	12 105.—	
bankinnskudd	»	36 200.—	
obligasjoner	»	1 000.—	
aksjer	»	17 770.—	
kontorinnredning	»	28 000.—	
			» 95 075.—
Underbalanse pr. 1/1 1975	kr.	233 509.21	
Underskudd pr. 31/12 1975	»	213 357.78	
			» 446 866.99
			kr. 640 606.33

Passiva:

Forskuddsbetalte kontingenter	kr.	27 170.—	
Diverse kreditorer (inkl. kont.andeler) ..	»	420 693.02	
			kr. 447 863.02
Naturvernåret 1970, ovf. saldo fra 1974	»	15 150.81	
Jubileumsgave fra N. Varekrigsfors. Fond	»	34 006.25	
Jubileumsgave fra Noske Liv, ovf. saldo	kr.	34 691.22	
Disponert i 1975	»	15 009.50	
			» 19 681.72
Femundutvalget, ovf. saldo fra 1974 ..	kr.	830.21	
Disponert i 1975	»	515.—	
			» 315.21
Testamentarisk gave til vern av fugleliv	kr.	20 380.10	
Disponert i 1975	»	36.—	
			» 20 344.10
Den naturale folkehøgskolen, ovf. saldo	kr.	6 744.47	
Tilskudd 1975	»	8 800.—	
			kr. 15 544.47
Disponert i 1975	»	8 715.20	
			» 6 829.27
Bidrag til vern av vassdrag	kr.	114 941.50	
Disponert i 1975	»	113 600.55	
			» 1 340.95
Fonds: Albert Grøvs fond	kr.	27 875.—	
Maren Stamsø Knutsens gave	»	10 000.—	
Livsvarige medlemmers fond ..	»	57 200.—	
			» 95 075.—
			kr. 640 606.33

NORGES NATURVERNFORBUND

31/12 1975

Oslo,
5/3 1976.

Revidert.
Henning Ziesler,
Statsaut. revisor.

Magne Midttun
generalsekretær

Bredo Berntsen.
Kåre Kopreitan.

Ragnhild Sundby
formann.
Oddlaug Brunvoll.
Siv. Rørtveit.
styremedlemmer.

Tore Killingland
Inger Lise Skarstein

Roar Sæther
kontorsjef.

Organisasjonsarbeidet

Kretsforeningene — medlemstallet.

Forbundet hadde i 1975 18 tilsluttede kretsforeninger. Oppstillingen viser de enkelte foreningers og forbundets samlede medlemstall:

Kretsforeninger	Medl.tall	Tilgang	Avgang	Medl.tall	Netto
Pers. medl.	1/1 75	—75	—75	31/12 75	tilvekst
					(avgang)
Landskapsvernet i Østfold	1023	87	126	984	(39)
Østlandske Naturvernforening	7772	1034	1208	7598	(174)
Hedmark Naturvern	877	85	137	825	(52)
Oppland Naturvern	1144	103	191	1056	(88)
Buskerud Natur- og Miljøvernforening	1144	78	169	1053	(91)
Vestfold Naturvern	1525	125	247	1403	(122)
Telemark Natur- og Miljøvern	1024	135	136	1023	(1)
Aust-Agder Naturvern	418	45	77	386	(32)
Vest-Agder Naturvern	862	46	138	770	(92)
Rogaland Naturvern	1117	134	178	1073	(44)
Haugaland Naturvern	402	15	64	353	(49)
Vestlandske Naturvernforening	2456	255	386	2325	(131)
Møre og Romsdal Naturvern	1447	243	306	1384	(63)
Sør-Trøndelag Naturvern	2525	180	468	2237	(288)
Nord-Trøndelag Naturvern	1076	81	202	955	(121)
Nordland Naturvernforening	1192	165	264	1093	(99)
Troms Naturvern	985	111	249	847	(138)
Finnmark Naturvern	378	75	98	355	(23)
Direkte tilsluttet N.N.V.	136	7	1	142	6
Årlig betalende hovedmedl.	27503	3004	4645	25862	(1641)
Livsvarige medlemmer	391	7	—	398	7
Familiemedlemmer	540	—	21	519	(21)
Natur og Ungdom	1736	1446	—	3182	1446
Totalt	30170	4457	4666	29061	(209)

Gjennom «Norsk Natur» 1/75 ble det lansert en vervekampanje.

Kampanjen var lagt opp som direkteverving med premier i forhold til det antall medlemmer som ble tegnet, eller man kunne oppgi navn på personer som kunne tenkes å ville bli medlemmer. Disse ble så tilskrevet av sekretariatet. Det ble minnet om kampanjen i samtlige nummer av Norsk Natur i 1975, og totalt kom det inn ca. 2000 nye medlemmer.

På høstparten ble det foretatt et kampanjeopplegg gjennom lokalkubbene av Natur og Ungdom, som beklageligvis ikke slo til som ventet.

I august startet planleggingen av en landsomfattende vervekampanje etter «person til person» prinsippet. (Kampanjen gjennomføres primo mars 1976).

Formannsmøtet 1975

Årets formannsmøte tok, i likhet med tidligere formannsmøter, opp spørsmålet om utviklingen av organisasjonen. Årets møte la dessuten opp til gruppearbeid over temaene

- det lokale initiativ
- verving
- informasjonsvirksomhet
- vedtektsverket

For øvrig ble bl. a. vervekampanjen (i 1976) presentert, ved siden av «Aksjon vann» og kronerulling

i forbindelse med det videre arbeid med vern av vannressursene.

Fra de enkelte kretsforeningene ble det gitt en orientering om arbeidet.

Representasjon i internasjonale organer

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (I.U.C.N.)

Føderasjonen til fremme av europeiske natur — og nasjonalparker: Generalsekretæren har representert forbundet.

Nordiska Oljeskyddsunionen:

Kontorsjefen har representert forbundet.

Prosjekt Ulv:

Magnar Norderhaug har representert forbundet.

Kontakt med kretsforeningene

Organisasjonssekretær Per Valset besøkte i tiden 5. november til 16. desember kretsforeningene.

Ved siden av rutinepregede saker drøftet man særlig ulike muligheter for å ivareta de lokale natur- og miljøverninteressene. Dette ved siden av behovet for og ønsket om en bedre kontakt med medlemmene gjør at kretsforeningene i stadig sterkere grad bygger ut sitt organisasjonsapparat med lokallag, arbeidsgrupper og kontaktpersoner.

I tråd med dette har nå flere kretsforeninger begynt med egne medlemsblad og gått til ansettelse av deltidssekretærer. (En kretsforening har full tids sekretær).

Diplom

Landsstyret tildelte *Bjarne Bugge*, Finnmark Naturvern, forbundets diplom «For særlig fortjenstfull innsats for naturvernet i Finnmark».

Natur og ungdom

1975 var et aktivt år for Natur og Ungdom, både når det gjelder arbeidet innover i organisasjonen og det utadrettede arbeidet. Gjennom opplysningsvirksomhet, aksjoner, kurs, undersøkelser, leire, ekskursjoner og annet arbeid har medlemmer over hele landet arbeidet for å fremme naturverntanken.

De mest sentrale miljøpolitiske sakene var energi, sur nedbør, sjølberging, avfallsbehandling, våtmarker og fenologi.

Når det gjelder energispørsmål har det særlig vært arbeidet for å gjøre NU's syn på energipolitikken kjent. NU går mot atomkraft, sier nei til IEA og ønsker et lavere tempo i oljeutvinningen. Et temahefte om energi ble utarbeidet.

I juli arrangerte NU en aksjon mot sur nedbør i Hamburg. Den fikk god pressedekning, noe som førte til at enda flere, både i Norge og Tyskland, fikk øynene opp for dette problemet. Det ble også arrangert et landsomfattende seminar om sur nedbør.

Også en rekke andre seminar ble arrangert av NU i årets løp, med tema som energi, sjølberging, feltbiologi og organisasjon. Sjølberging har stått sentralt i arbeidet. Aksjoner for jordvern, fiskeripolitikk og ernæringsproblemer har også vært arrangert. Dessuten ble det utgitt et temahefte om sjølberging. Heftet ble sendt alle medlemmene.

Gjennom «Norsk Natur» 1 — 75 ble det lansert en **Medlemsverving**

Det er i årets løp lagt stor vekt på å styrke selve organisasjonen. Bl. a. ble det utarbeidet en organisasjonshåndbok som er tilbudt alle lokalforeningene.

Medlemstallet økte i årets løp til nær 3000. Det er nå omkring 70 lokalforeninger, spredt over hele landet, og fem kretsforeninger.

Naturvernsaker

1. Vern av naturområder og -forekomster

Vern av våtmarker (jfr. årsm. 1974 og ref. fra repr. møtet 1975.)

På bakgrunn av de stadige konflikter i forbindelse med vern av Norges viktigste våtmarker — og i forbindelse med Europarådets aksjon i 1976/77 for bedre beskyttelse av våtmarksområdene — rettet NNV i november en henvendelse til Regjeringen.

Brevet inneholdt flg. konklusjoner:

Sikring av viktige våtmarksområder må være en viktig del av målsettingen for vår naturvernpolitikk. Utviklingen viser at det nå er nødvendig med en sterk politisk styring for at dette arbeidet skal komme

inn i betryggende former, og at bare en realistisk økopolitikk på lang sikt kan berge disse viktige deler av norsk natur. De enkelte ledd på det administrative og politiske plan innen kommunen, fylket og staten må vise ansvar på en mer overbevisende måte enn hittil. Som de koordinerende og overordnede ledd er det Regjeringens plikt å føre en konsekvent politikk som setter vern av våre våtmarker inn i en større økologisk sammenheng. Økologiske prinsipper må være overordnet de økonomiske. Bare på den måten kan man vise vilje til styring av utviklingen — i tråd med Ramsar-avtalens ånd.

Vern av kyst- og sjøområder (jfr. årsm. 1974).

Fra vårt utvalg for vern av marine biotoper mottok NNV i februar et forslag om vern av Lindåspollene i Nord-Hordaland.

Forslaget ble videresendt til Miljøverndepartementet med anmodning om at området ble gitt et best mulig vern etter naturvernloven.

Pollene danner et system av halvlykkede saltvannsbassenger. Området er naturvitenskapelig interessant (bl. a. p.g.a. en isolert sildestamme) og det har stor rekreasjonsverdi (bading, sport, fiske).

Registrering av kalksteingrotter og grotteområder i Norge (jfr. årsm. 1974 (Saltfjellet)).

Som nevnt i fjorårets årsmelding under omtalen av Saltfjellet, fikk i 1973 NNV kontakt med grotteforsker Ulv Holbye. Holbye ble engasjert til å kartlegge og beskrive de mange kalksteinsgrottene innenfor det planlagte utbyggingsområde på Saltfjellet/Svartisen.

Imidlertid viste det seg at Holbye hadde interesse og kunnskaper utover dette geografiske området. Ved siden av det konkrete oppdrag, fikk han også anledning til å arbeide med en systematisk registrering av grotter i hele Norge og gjennomgå litteratur på dette feltet.

Ved årsskiftet 74/75 fremla Holbye en 59 sider rapport — «Om vern av kalksteingrotter og grotteområder i Norge». Heftet gir den første samlede oversikt over grotter i Norge. Holbye har videre gjort forberedelser til et fredningsforslag som i første omgang skal omfatte alle grotter på statsgrunn (automatisk fredning), i neste omgang private grotter.

Verneverdiene er utredet.

Det løpende registreringsarbeid er, og vil bli, utført på frivillig basis. Det peker fram mot et større «verk» om grotter i Norge, som NNV er sikret rettighetene til. Holbye har utført et meget godt og samvittighetsfullt arbeid som NNV setter svært stor pris på.

Øvre Anarjoka nasjonalpark (jfr. årsm. 1974.)

I januar avga NNV uttalelse om Miljøverndepartementets forslag til opprettelse av Øvre Anarjokka nasjonalpark. NNV ga departementet honnør for den løsning man hadde fått på konflikten med bergverksinteressene i området. Løsningen av denne konflikten åpnet muligheten for en betydelig utvidelse av nasjonalparken, som i stor utstrekning har fått felles grense med den finske Lemmenjokki nasjonalpark.

Vi etterlyste imidlertid opplysninger om bestemmelsene for den finske nasjonalparken, og mente at fredningsbestemmelsene for Anarjokka nasjonalpark ikke måtte være mindre strenge enn de finske.

Når det gjaldt plantelivet, pekte NNV på at det burde åpnes adgang til å kunne innføre strengere restriksjoner for bestemte plantesamfunn, eller for områder med planteliv innen nasjonalparken. Mulige fremtidige naturinngrep, f. eks. vassdragsreguleringer, andre steder på Finnmarksvidda kan føre til økt beitepress i nasjonalparken, og hjemmel for mottiltak vil da være nødvendig.

Naturvernforbundet fremhevet de konfliktmuligheter som ligger i forholdet reindrift/rovdyr og i mulighetene for overbeiting. Den eneste realistiske løsning på disse problemene er at reindriftnæringen får skikkelig kompensasjon og erstatning for innskrenkninger av rettigheter og tap. Naturvernforbundet foreslo forhandlinger med næringens representanter for å finne fram til en erstatningsordning. De økonomiske uttellingene dette måtte medføre, må ses på som en del av nasjonalparkens driftsomkostninger.

Nordre Øyeren naturreservat (jfr. årsm. 1973)

Ved kgl. res. av 5. desember 1975 ble nordre del av Øyeren og Svillet med tilhørende deltalandskap og våtmarker fredet som naturreservat (Når det gjelder NNV's engasjement i denne saken henvises til årsmelding for 1973).

Landsstyret i NNV rettet en takk til miljøvernministeren og hennes departement for vedtaket. Etter landsstyrets mening indikerte vedtaket at Miljøverndepartementets innflytelse over samfunnsutviklingen stadig er økende — noe NNV hilser med stor tilfredshet.

Øra-området ved Fredrikstad (jfr. årsm. 1974)

I en henvendelse til Miljøverndepartementet i mars krevde NNV at arbeidet med Øra-kanalen nå måtte bli forsert. Skal ubotelig skade på de verneverdige grunnavannsområdene i Gansrødbukta avverges, må kanalen være ferdig innen vekstsesongen tar til, det vil si begynnelsen av mai, hevdet NNV. Miljøverndepartementet hadde tidligere gitt uttrykk for at kanalprosjektet måtte gis høyeste prioritet, og forutsatte i sin tid at Gansrødbukta måtte gis tilstrekkelig ferkvannstilførsel innen våren 1974.

Arbeidet med kanalen ble satt i gang omkring månedsskiftet november/desember 1974. I løpet av de første tre måneder hadde man gravet omkring en tredjedel av kanalen. Denne ytterst beskjedne fremdriften ga etter Naturvernforbundets oppfatning grunn til frykt for at kanalen ikke vil bli ferdig i tide denne sesongen. Derfor mente vi det var tvingende nødvendig at Miljøverndepartementet nå medvirket til at kanalarbeidet ble forsert.

Departementet lovet i sitt svarbrev at kanalen ville være ferdig omkring midten av mai — et løfte som også ble innfridd.

Senere er det satt igang arbeid med forsterkning av kanalen på sydsiden. I hvilken grad kanalen vil fylle den misjon den er tiltenkt, gjenstår å se.

Oslomarka (jfr. årsm. 1974)

I oktober anmodet NNV miljøvernministeren om at forslaget til flerbruksplan for Oslomarka straks måtte fremmes.

I brevet ga vi uttrykk for at behandlingen av saken hadde tatt lang tid, noe som har skapt engstelse og usikkerhet innen de organer som ivaretar natur- og friluftsinteressene. Bl. a. er natur- og friluftsortanenes deltakelse i hva som skjer vedrørende prosjekter og inngrep i Oslomarka blitt hemmet i påvente av flerbruksplanen. Dette er beklagelig all den tid inngrep i Marka stadig finner sted uten at man har mulighet til å sette disse inn i den helhetlige vurderingsramme som flerbruksplanen tar sikte på.

Selv om saken er vanskelig og rommer interessekonflikter, må det være åpenbart at den ikke blir lettere å løse ved at behandlingen trekkes i langdrag, hevdet NNV.

Departementets svarbrev (des.) lød slik:

«Arbeidet med utformingen av en flerbruksplan for Oslomarka og det lovgrunnlag som er nødvendig for gjennomføringen av planen har tatt lengre tid enn forutsatt da arbeidet tok til. Et utkast til flerbruksplan foreligger nå i departementet og et forslag til gjennomføring av planen vil foreligge i løpet av kort tid. Forslagene vil imidlertid ikke bli offentlig tilgjengelige før de er behandlet i det rådgivende utvalg for flerbruksplanen».

Verneområde i Nord-Ottadalen

NNV går inn for at et over 2000 kvadratkilometer stort fjellområde i Nord-Ottadalen får status som landskapsområde. Et arbeidsutvalg nedsatt av Miljøverndepartementet la i 1975 fram et detaljert verneforslag, som fikk bred oppslutning i distriktet og som Naturvernforbundet i desember ga sin fulle støtte. Det foreslåtte verneområdet, som er dobbelt så stort som vår største nasjonalpark, Børgefjell, er et meget verdifullt villreinområde. Hensynet til villreinen er også det sentrale i utvalgets verneforslag. Men området har også en lang rekke andre verdier som må veie tungt når vernespørsmålet skal avgjøres, understreket NNV i sin uttalelse.

Forslaget om opprettelse av landets største naturvernområde i Nord-Ottadalen kommer i sterk konflikt med planer om vassdragsreguleringer i området. I henvendelse til Miljøverndepartementet understreket forbundet at departementet i denne saken måtte hevde rene naturvernssynspunkter og fremme verneforslag for Regjeringen snarest — uten å avvende resultatet av søknadene om vassdragsutbygging. Motstand på lokalt hold mot kraftutbyggingsplanene ville her være en sterk støtte for departementet.

I arbeidsutvalgets forslag er området gitt status som landskapsvernområde. Naturvernforbundet hevdet imidlertid at dette vidstrakte fjellområdet absolutt tilfredsstiller kriteriene for nasjonalpark, og mener at uansett hvilken betegnelse man vil gi området, må vernebestemmelsene i det alt vesentlige følge normene for nasjonalparker. Arbeidsutvalget legger hovedvekten på villreinstammen, og foreslår derfor ikke

noen bestemt varighet for vernetiden. Naturvernforbundet hevdet på sin side at området måtte gis varig vern.

Semska-Stødi naturreservat, Saltdalen.

I mars foreslo Miljøverndepartementet opprettet et reservat mellom Semska og Stødi. Området har et rikt og interessant fugleliv. Hensikten med forslaget var også å verne plantelivet og de ulike myrtypene i området, samt å bevare geomorfologiske forekomster.

I vår uttalelse presiserte vi nødvendigheten av raskt å få et fast oppsyn med reservatet, dessuten stilte vi Miljøverndepartementet spørsmål om hvorfor flg. setning i forslaget til vernebestemmelser —

«Miljøverndepartementet kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene i spesielle tilfeller».

— ikke var blitt etterfulgt av den ellers vanlige formulering: «når det ikke strider mot fredningsformål.»

Forslag om landskapsvernområde i Ridalen/Hyllingsdalen i Røros kommune

I juli fremmet NNV forslag om at et grenseområde mot Sverige avgrenset av veiene Brekken — Tydal og Brekken — Vauldalen, fikk landskapsvernstatus.

Begrunnelsen for forslaget var at dette område i dag utgjør det litt større og sammenhengende område med typiske kvaliteter for den opprinnelige store Rørosvidda. Den øvrige del av Rørosvidda er i dag sterkt påvirket av forskjellige inngrep (vassdragsreguleringer, kraftlinjer, gruvedrift, forurensing).

Det avgrensede område har en rik biologisk produksjon — av såvel fisk som vilt. Her hekker også sjeldne rovfuglarter og man finner også fjellrev og jerv. Området har fra gammel tid blitt nytt til rein-drift, seterdrift, jakt og fiske. Området er også vel-egnet og populært utfartsterreng.

Vassdragene i området er planlagt utnyttet til kraftproduksjon. NNV gikk imot disse planene. I denne forbindelse ba NNV om et møte med Sperstad-utvalget. Her ble vårt forslag grundig gjennomgått og begrunnet.

Etter NNV's mening bør vernebestemmelsene for området utformes slik at de tradisjonelle næringer kan fortsette som før. Mulighetene for nydyrking bør også opprettholdes.

Østamyrene i Rendalen (jfr. årsm. 1973)

Naturvernet led nederlag i kampen om Østamyrene: Sommeren 1975 ga Miljøverndepartementet opp kampen med Landbruksdepartementet og friga myrene til oppdyrkingsformål.

NNV rettet i pressen sterk kritikk mot saksbe-handlingen og departementets avgjørelse. Vi sendte også et brev til Miljøverndepartementet og spurte om Statens Naturvernråd hadde blitt rådspurt før avgjørelse ble truffet (lovet i brev fra departementet av 7/9 1973). NNV fikk ikke svar på henvendelsen. NNV mener at denne saken burde vært forelagt Re-gjeringen til avgjørelse.

NNV mener at denne saken burde vært forelagt Regjeringen til avgjørelse.

2. Dyreliv, jakt, fangst, fiske

Truede hvalarter, jfr. årsm. 1973

I forbindelse med den internasjonale hvalfangst-kommisjons møte i London i juni, der bl. a. definering av betegnelsen «truede hvalarter» og fastsetting av konkrete tiltak i medhold av denne definisjon, sto på sakslisten — rettet NNV og NU en henvendelse til Utenriksdepartementet.

Vi viste til vårt brev fra juni 1973 (omtalt i års-meldingen for dette år) og fortsatte slik:

«Vi er klar over at en enstemmig hvalfangstkom-misjon på sitt møte i 1974 søkte andre veier for vern av tuede hvalarter enn inngåelse av et generelt 10 års moratorium for kommersiell hvalfangst — slik vi ba om.

Selv om utviklingen har gått i annen retning enn vi foreslo i 1973, vil Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom fortsatt fastholde hovedprinsippene i vedlagte brev. Vi frykter at hvalfangstkommissjonen i for sterk grad vil innta uheldige kompromissløsninger. I den situasjon må vi derfor kreve at Norge står fast på standpunkter om midler som så raskt som mulig kan oppfylle hovedmålsettingen for oss: Gjen-skaping av store, levedyktige stammer av de truede hvalartene.»

Aksjon Rovfugl, jfr. årsm. 1974

«Aksjon Rovfugl» har fortsatt sin virksomhet med økonomisk støtte fra World Wildlife Fund. Registrering av bestander og reirovervåking av kongeørn, havørn, jaktfalk, vandrefalk og hubro er foretatt i hele Nord-Norge og sørover til Møre og Romsdal foruten i hele Østerdalsområdet. — For hubroens vedkommende er registrering også foretatt i hele Øst-fold foruten deler av Oppland, Buskerud, Telemark, Vestfold, Aust- og Vest-Agder. Bestanden av hubro i hele området Østlandet—Sørlandet er meget liten. I den anledning er «Prosjekt Hubro» startet ved Halden, hvor 4 svenske hubroer er mottatt som gave med sikte på avl i fangenskap og senere ut-setting i gamle hubrolokaliteter. Det er etablert sam-arbeid med et tilsvarende svensk hubroprosjekt, som hittil har vist seg meget vellykket. — Bestanden av kongeørn, havørn og jaktfalk i Norge har holdt seg nokså uforandret de siste år, mens vandrefalken blir mer og mer borte. Et av resultatene fra «Aksjon Rovfugl» møtevirksomhet er en artikkel i Norsk Natur nr. 1 1976 om status pr. i dag for alle norske dagrovfugler og ugler.

Jaktkort på fredet vilt

Fremdeles blir det, både i allmenninger og hos private grunneiere, solgt jaktkort som ignorerer opp-til 10 år gamle fredningsbestemmelser. På listen over felt vilt som jegeren skal returnere etter endt jakt, står hauker oppført — til tross for at alle rovfugler ble fredet for fire år siden. Også snøugle, som ble totalfredet for ti år siden, var så sent som i høst opp-ført som jaktbart vilt.

I desember ba NNV i en henvendelse til Direk-toratet for vilt og ferskvannsfisk om at det måtte

bli tatt initiativ for å få stoppet salg av jaktkort som gir jegerne villedende informasjon om hva det er tillatt å skyte på.

Bruk av snøscooter under gaupejakt

I januar ga Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk Høylandet viltneimnd v/formannen tillatelse til å nytte snøscooter under organisert gaupejakt innen Høylandet kommune. Tillatelsen skulle gjelde til utgangen av mai 1975.

NNV anket (i slutten av januar) direktoratets avgjørelse inn for Miljøvedepartementet idet vi hevdet at dispensasjoner kunne åpne for en tvilsom utvikling.

Vi ga også uttrykk for at vi vanskelig kunne innse at bruk av snøscooter kunne være nødvendig for å holde en gaupebestand under kontroll; gaupa er iflg. erfarne jegere et relativt lett dyr å jakte på.

Først i begynnelsen av juli svarte departementet på brevet — da var dispensasjonstiden utløpt og departementet fant følgelig ikke grunn til å vurdere realiteten i klagesaken.

Men i svarbrevet het det videre:

«En kan imidlertid opplyse at departementet har tatt opp med direktoratet spørsmålet om det foreligger tilstrekkelig lovhjemmel for enkelte av bestemmelsene i direktoratets forskrifter av 9. mars 1972 om bruk av motordrevne kjøretøyer under jakt og fangst.

Forøvrig vil spørsmålet om bruk av motordrevet kjøretøy i tilknytning til utøvelsen av jakt og fangst bli vurdert av departementet i forbindelse med det pågående arbeid om revisjon av jaktloven. Det kan i den forbindelse opplyses at Jaktlovutvalget i sin utredning har gått inn for et generelt forbud mot å bruke motordevet kjøretøy under jakt og utvalget har ikke foreslått at det skal være adgang til å dispensere fra forbudet».

Felling av ørn i Helgeland, jfr. årsm. 1974.

Som nevnt i fjorårets årsmelding besluttet statsadvokaten i Nordland den 22/4 1974 å henlegge saken etter bevisets stilling hva angikk anmeldelsen mot formennene i de tre saueavslagene for overtredelse av straffelovens § 140.

Også når det gjelder de fire tilfellene av felling ble saken henlagt etter bevisets stilling.

Forelegg ble imidlertid utferdiget mot formennene i saueavslagene for overtredelse av jaktlovens § 62, jfr. § 53, 4. ledd. Foreleggene ble ikke vedtatt. Saken gikk til herredsretten der de tiltalte ble frifunnet.

Politimesteren i Helgeland anket til Høyesterett over frifinnelsen av de to av de tre formennene. Anken gjaldt lovanvendelsen og saksbehandlingen.

Høyesterett avviste anken den 19. september 1975.

Trekkfuglfangst.

I juni henvendte NNV seg til International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) og viste til en rapport fra januar 1975 utarbeidet av «Zoologische Gesellschaft von 1858» (Frankfurt am Main). Iflg. denne rapporten var nå 58 forskjellige fuglearter truet med utryddelse mens

22 andre arter sto i fare for sterk nedgang i bestandstørrelsen. Rapporten omfattet 408 forskjellige ville fuglearter i Danmark, Holland, Belgia, Luxembourg, Vest-Tyskland, Frankrike, Italia og Storbritannia.

I noen av disse landene er intensiv jakt og fangst hovedårsak til nedgangen i bestanden.

NNV ba i brevet om IUCN's bistand for å få iverksatt mer effektive tiltak i de forskjellige land mot jakt og fangst, samt bedre beskyttelse av fuglenes biotoper.

Småfuglfangst i Sokndal, Rogaland

Hver høst skjer en primitiv og unødvendig massenedslaktning av trekkfugl i Sokndal og distriktene omkring. Som et av de få stedene i landet drives snarefangst av småfugl i stort omfang. Sokndal er ikke noe utpreget bær- og fruktdistrikt og de skadene fuglene forårsaker er små. Årsaken til at snarefangsttradisjonene fremdeles holdes i hevd her, er at viktige trekkveier går gjennom distriktet.

I oktober sendte flere nasjonale og lokale naturvern- og ornitologiske foreninger (også NNV) en samlet protest til Sokndal kommunestyre og med henstilling om at fangsten snarest ble stoppet.

Vern av ilder

I februar fikk vi flg. brev fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk:

«Etter de opplysninger som direktoratet for tiden sitter inne med er den norske bestand av ilder for tiden på et lavmål.

Det synes som om det over lengre tid har foregått en tilbakegang i bestanden. Ut ifra dette vil det være rett å vurdere spørsmålet om vern av ilderen som etter någjeldende fredningsbestemmelser kan felles og fanges hele året. Direktoratet kan tenke seg å foreslå vern av ilderen i yngletiden, og når en legger til grunn at en pelsviltart som hovedregel bare bør beskattes i den tid av året da skinnen har verdi, kan det være naturlig å sammenligne med gjeldende jaktidsbestemmelser for mår. Ut ifra dette kan direktoratet tenke seg å foreslå en jakttid for ilder fra og med 1. november til utgangen av februar, men med adgang til å felle ilder som gjør skade i hønseri o. l. hele året mot meldeplikt til viltneimnda».

I forbundets uttalelse om saken, antydte vi flere mulige årsaker til tilbakegangen i ilderbestanden: Hos oss befinner ilderen seg i utkanten av sitt utbredelsesområde og små forandringer i det ytre miljø (f. eks. økt jakttrykk) vil kunne ramme bestanden sterkt, videre pekte vi på kvikksølvforurensing av vassdrag, biotopkonkurranse med mink og smittsomme sykdommer.

NNV støttet Direktoratets forslag om innskjerping av jaktadgangen på ilder.

3, Energi

Det internasjonale energibyrå (IEA)

NNV's anmodning til Regjeringen (jfr. årsmeld. 1974) om å gjøre Norges forhold til IEA til gjensstand for en alminnelig og åpen debatt før Stortings-

melding nr. 100 (1973) om «Energiforspningen i Norge i fremtiden» ble behandlet av Stortinget, ble ikke imøtekommet. Av den grunn, og med referanse til vedtekter, arbeidsprogram og konklusjoner og anbefalinger i forbundets energimelding, tiltrådte NNV «Opplysningsutvalget om IEA» som ble startet på bredt tverrpolitisk grunnlag. Opplysningsutvalget stor for en utstrakt informasjonsvrkiskomhet om bl .a. regjeringens assosieringsavtale med IEA. (St.prp. nr. 100 (1974—75)) og ved utsendelse av en avis med opplysninger om IEA og intervjuer med fremtredende personer om deres syn på avtalen. Dessuten ble det avviklet et åpent møte hvor utenriksministeren deltok og besvarte spørsmål. Den 9. april hadde utvalget også et møte med Stortingets utenrikskomite.

På denne måte ble det av Opplysningsutvalget i noen grad skapt en åpen debatt slik NNV hadde anmodet Regjeringen om. Den 29. april godkjente Stortinget Regjeringens assosieringsavtale som i realiteten gir Norge en utstrakt observatørstatus i IEA uten forpliktelser.

Energistatistikk

NNV mener det er av største betydning at spørsmål omkring energiproduksjon og forbruk blir belyst på en saklig måte og med størst mulig bredde.

I denne forbindelse tillegger vi en godt opplagt, lettfattelig og anvendelig statistikk med analyser en meget stor betydning. Som så ofte ellers er det imidlertid en viss fare for at produksjonsapparatet blir prioritert fordi det naturlig nok vil stille konkrete krav til energistatistikken knytte til den interesse-sektor man arbeider med.

NNV sendte derfor i januar et brev til Statistisk Sentralbyrå der vi pekte på at energiproduksjon og forbruk er nøye sammenknyttet med hele samfunns-mekanismen og samfunnets utvikling i positiv og negativ retning. Viktige samfunnsspørsmål som forurensning, ressursforbruk og såkalt levestandard (forbruksnivå) er for eksempel nøye knyttet til energiforbruket.

NNV's oppfatning er at landets energibehov hittil er blitt dekket på grunnlag av et ukritisk forbruker-krav. Fremtidsplanleggingen baseres også på slike krav gjennom svakt underbygde prognoser. Forbundet ønsker seg en statistikk som i størst mulig grad gjør det mulig å analysere og vurdere prognosene for vårt energibehov og -fordeling sett i sammenheng med energiforbrukets positive og negative innvirkninger på hele samfunnsmekanismen.

De informasjonen som vi bl. a. har fått gjennom SU nr. 33/74 «Energiforbruk 1969—72», har vekket vår interesse for en hurtig og bred videreutvikling av energistatistikk og analyser. Vi ba derfor om at byrået gir statistikk på dette felt en slik prioritet at den så hurtig som mulig kan få den tyngde og bredde som etter vår mening er berettiget i dagens situasjon.

Noen reaksjon på henvendelsen har vi foreløpig ikke fått.

Utvalg til fremme av økonomisk energiforbruk, jfr. årsm. 1974

Det såkalte «Skånlandutvalget» fremla i juni sin utredning «Om tiltak for energiøkonomisering».

NNV kommenterte utredningen i en uttalelse til Industridepartementet i november. Her pekte vi bl. a. på flg.:

- Veksten i det norske energiforbruket må gradvis avtrappes til null innen 1990. En rekke tiltak må iverksettes for å nå dette målet, ikke minst sparetiltak.
- Prismekanismen alene er ikke et tilstrekkelig middel til å redusere veksten i energiforbruket spørsmål som gjenvinning av materialer, overgang til mindre energikrevende energiformer, endringer i industristruktur og forandringer i forbruksmønsteret må også vurderes.
- Innholdet i rapporten er for snevert i forhold til mandatet. NNV oppfordrer derfor til at utredningsarbeidet på dette felt fortsetter.
- Mer rasjonell bruk av den energimengde vi allerede disponerer, må være en primær målsetting. Det ideelle ville være at økonomiseringspotensialet ble klarlagt før en tok stilling til ny energiproduksjon.
- NNV er enig i at elektrisitetsprisene justeres i forhold til prisene på andre varer og tjenester. Når det gjelder prisen på allerede utbygd kraft, mener vi at denne så langt det er mulig også bør gjenspeile verdien av de natur- og miljømessige kvaliteter som er blitt skadelidende ved utbyggingen. Disse verdier kan imidlertid i det alt vesentlige ikke tallfestes. Når det gjelder spørsmålet om ytterligere vannkraftutbygging i Norge, mener NNV at verdiene i de ennå urørte vassdragsområdene er så store at utbygging ikke bør finne sted. Før en prisøkning på elektrisitet iverksettes, anser NNV det som absolutt nødvendig å gjennomføre et omfattende informasjonsprogram. Vi mener forøvrig at informasjonsopplegget om energiproblemene ikke er tilfredsstillende behandlet i rapporten. Konkrete sparetiltak — med plan for gjennomføring og finansiering — ville vært en naturlig del av et slikt opplegg.
- Når det gjelder de tiltak for energiøkonomisering som Skånlandutvalget beskriver, mot de muligheter som foreligger, må forslagene mer betraktes som et «startskudd» enn som et handlingsprogram. NNV mener at en rekke konkrete sparetiltak må vurderes nærmere og viser til de forslag som er nevnt i vår energiutredning: Våre viktigste innvendinger mot dette avsnitt i rapporten er forøvrig at:
 1. det ikke er gjort noe forsøk på å vurdere omfanget av mulige besparelser innenfor en praktisk tidsramme, og at
 2. det ikke er vurdert hvordan spareprogrammet bør koordineres og styres.
- NNV mener imidlertid at innstillingen er et meget viktig bidrag i dagens energidebatt. Vi støtter de sentrale anbefalinger om prisøkning på elektrisitet

og ens pris for hele landet. Videre ønsker vi en rask oppfølging og videreføring av økonomiserings tanken, gjerne med et massivt informasjonsopplegg. Dette krever en konkret målsetting for økonomiseringsprogrammet, helst i form av forbrukstall i 1980 og 1985.

Til slutt gir vi uttrykk for at vi gjerne vil delta i et samarbeid for en videre utvikling av et program for energiøkonomisering.

Den kraftkrevende industri

Ulike sider ved den kraftkrevende industri ble drøftet under representantskapsmøtet 1975, og det ble vedtatt at saken skulle videreføres av landsstyret.

I september oppnevnte landsstyret et eget utvalg til å arbeide med saken. Utvalget består av Dag Polezynski (form.), Helge Hveem, Jon Gulowsen og Jan Erik Guettler.

Tanken er at utvalgets arbeid skal trykkes.

Utvalget vil bl. a. foreta en analyse av aluminiumsindustrien i Norge (lokalisering, arbeidsplasser, kraftbehov, kraftpriser), vurdere miljøkonsekvenser, andre produksjonsmåter og industriens betydning for norsk økonomi. Utvalget akter også å se på norsk kraftkrevende industri i et mer globalt perspektiv.

NVE's organisasjon

NVE's organisasjonsform ble diskutert på forbundets representantskapsmøte 1975 (se omtale annet sted i årsmeldingen).

Landsstyret fikk av representantskapet i oppdrag å arbeide videre med saken — noe som resulterte i at NNV i juni sendte en uttalelse til Industridepartementet og Miljøverndepartementet. Hovedpunktene i brevet var flg.:

1. NVE er statens organ for å ivareta offentlige og almene interesser som knytter seg til vassdrag og elektrisitetsforsyning.
De såkalte «almene interesser» i et vassdrag spenner over et meget vidt spektrum. NVE's hovedstyre og Industridepartementet har i sin ansettelsespolitikk for NVE ikke tatt tilstrekkelig hensyn til disse forhold — NVE's funksjonærstab er i overveiende grad preget av teknisk/økonomisk ekspertise. Generelt er det derfor meget tvilsomt om NVE har en tilstrekkelig allsidig bemanning til på forsvarlig måte å forvalte lovverk og forskrifter som påbyr og forutsetter allsidige samfunnsmessige vurderinger.
2. NNV finner det uforsvarlig at utbyggingen av våre vassdrag fortsatt foregår uavhengig av den øvrige arealdisponeringslovgivning. Vassdragskonsesjonssaker behandles fremdeles kun på grunnlag av vassdragsreguleringsloven av 1917 til tross for at vassdragsutbygging i de fleste tilfeller medfører særdeles vidtgående inngrep nettopp når det gjelder arealanvendelse og ressursdisponering.
3. NNV mener det må være et ubetinget krav til myndighetene at det sørges for at de vassdragskonsesjonssaker hvor spørsmålet kan være aktuelt,

også får en korrekt og fullstendig behandling etter lov om vern mot vannforurensning.

NVE's hovedstyre, via Vassdragsdirektoratet, er ansvarlig for at en konsesjonssøknad er fullstendig m.h.t. belysning av flest mulige sider ved en utbygging. Det hører imidlertid til unntakene at konsesjonssøknader er så fullstendige at de imøtekommer de krav som loven forutsetter for at en helhetsvurdering skal kunne finne sted.

4. Foruten formannen (generaldirektøren i NVE) består Hovedstyret av fem stortingsvalgte representanter. Det er all grunn til å anta at det skjer en politisk vurdering av vassdrags sakene allerede under behandlingen i NVE's hovedstyre. NNV mener NVE bør være et konsesjonsledd der både faglige og almene interesser er representert, mens de partipolitiske interessene bør være av underordnet betydning. Politiske vurderinger bør ikke bli uslagsgivende på et så tidlig stadium av en beslutningsprosess.
5. NVE's hovedstyre har i medhold av vassdragsreguleringsloven også som oppgave å avvise eller tilrå konsesjonssøknader fra sitt eget kraftselskap — Direktoratet for Statskraftverkene. Dette er ikke i overensstemmelse med de mest elementære regler for et sunt forvaltningsapparat, mener NNV. Det må være åpenbart at det er ytterst vanskelig, for ikke å si umulig, for Hovedstyret å foreta en objektiv vurdering av Statskraftverkens konsesjonssøknader.
NVE's hovedstyre må derfor snarest fritas for denne vurdering.
6. NVE er organisasjonsmessig underlagt Industridepartementet. Departementet (Regjeringen) utøver instruksjons- og kontrollmyndighet og har dermed et øverste ansvar for virksomheten i NVE. Forbundet ber om at Industridepartementet fremmer forslag om oppheving av Stortingets adgang til å oppnevne medlemmer til NVE's hovedstyre. Bakgrunnen for et slikt forslag er, foruten i foranstående argumentasjon, å finne i NOU 1972 nr. 38 «Stortingets kontroll med forvaltningen m.v.» — en enstemmig innstilling avgitt i oktober 1972 fra et utvalg med Bernt Ingvaldsen som formann. I «Ingvaldsensutvalgets» innstilling om styrer og råd i forvaltningen som har både rådgivnings- og avgjøringsmyndighet, heter det:
«Regelen bør imidlertid være at Stortinget ikke velger medlemmer til kollegiale organer med slike blandede funksjoner».
Det tilligger som kjent NVE's hovedstyre begge disse funksjoner.

b. Vannkraft

Regjeringens energimelding — sterk energivest/ytterligere vannkraftutbygging.

Representantskapet drøftet på sitt årsmøte også Stortingets behandling av Regjeringens energimelding. Et flertall i Stortinget gikk som kjent inn for fortsatt sterk vekst i energiforbruket de neste 10 år. Av stor-

tingsdebatten fremgikk videre at flertallet mente at veksten i vesentlig grad skulle dekkes ved ytterligere vannkraftutbygging.

I et brev til bl. a. Stortingets industrikomite krevde representantskapet en konkret avklaring av hva den økede kraftmengde skulle brukes til og en tilfredsstillende begrunnelse for nødvendigheten/ønskeligheten av dette «behov» før våre konsesjonsbehandlende myndigheter tok standpunkt til spørsmålet om utbygging av flere vassdrag.

I brevet redegjorde vi for de viktigste skadevirkninger som var forbundet med ytterligere vannkraftutbygging. Vi viste til vår energiutredning — med de forslag og begrunnelser for økonomisk vekst som forbundet gikk inn for, samt til utredningen «Alternativ til vannkraft». I disse utredninger, hevdet forbundet, foreslås kraftdekningsmåter, rasjonaliserings- og sparetiltak som klart viser at ytterligere vannkraftutbygging i Norge er unødvendig sett fra et rent kraftforsynings synspunkt, og direkte uønsket på grunn av de store skadevirkningene.

NVE reagerte på brevet og opplyste i et svar bl. a. at de tall for veksttakten som var lagt til grunn av industrikomiteen ikke var angitt av NVE, men av Industridepartementet. Imidlertid viste NVE i sitt svar til de prognoser for elektrisitetsforbruket som var utarbeidet av NVE selv og la til:

«Den vekstrate prognosene viser for elektrisiteten spesielt, bygger på forutsetninger om større eller mindre overgang fra olje under en endret prissituasjon. Det bidrag til veksten i elektrisitetsforbruket som det her er tale om, skyldes således ikke bare økt behov for oppvarming i og for seg, men også forventninger om en mer kostnadsriktig og ressursansvarlig behovsdekning i fremtiden».

Adgangen til å foreta naturinngrep før konsesjon til vassdragsutbygging er gitt.

NNV's representantskap henstilte i mai til Stortinget å ta skritt for å stoppe adgangen til å sette i verk byggeprosjekter eller andre naturinngrep som i realiteten var ledd i forberedelse til konsesjonsbetinget vassdragsutbygging.

Miljøverndepartementet henvendte seg i juni til Industridepartementet. Departementet henvendte seg i juni til Industridepartementet. Departementet ville «se det som ønskelig om man kunne få bedre hjemmel for å hindre byggeprosjekt eller andre naturinngrep som er forberedelse av tiltak som krever konsesjon så lenge konsesjonsspørsmålet ikke er avgjort. En er gjerne med på å drøfte saken før det blir utformet et svar til Naturvernforbundet».

Ved årsskiftet forelå ikke noe nytt om saken.

Verneplan II for vassdrag (jfr. årsm. 1973).

I januar ble Kontaktutvalget kraftutbygging/naturvern — Sperstadutvalget — konstituert på nytt. Sammensetningen er den samme som sist, bortsett fra at J. Gjessing nå representerer Universitetet i Oslo istedet for Kåre Elgmork.

Utvalgets mandat er å vurdere de vassdrag som Stortinget utsatte behandlingen av — eventuelt også

andre vassdrag som ikke ble vurdert ved forrige behandling (5. og 6. april 1973). Vi ba i juli våre kretsforeninger om å sende evt. ytterligere merknader om «sine» vassdrag.

På høstparten fikk representanter fra NNV et møte med Sperstadutvalget der vi utdypet vårt forslag om at øvre del av Glommavassdraget må vernes mot utbygging (se annet sted i denne årsmeldingen).

Vassdragsvernrådet (jfr. årsm. 1974).

1975 var et meget aktivt og positivt arbeidsår med 8 rådsmøter, en rekke gruppemøter og konferanser.

Rådet hadde i mars et møte med Stortingets Industrikomite og Kommunal- og miljøvernkomite hvor det ble avgitt muntlige og skriftlige merknader til St.meld. nr. 100 (1973—74). «Energiforsyningen i Norge i fremtiden». Jfr. «alternativ til vannkraft». — Denne utredningen som på flere måter var en videreføring av flere synspunkter i «Energi, miljø og samfunn» (Jfr. årsmeld. 1974) fikk god presseomtale og stortingsdebatten om St.meld. nr. 100 viste tydelig at utredningen var blitt studert. Mange representanter henviste direkte til utredningen, og mindretallsforslaget i Stortinget, som fikk en betydelig oppslutning, falt helt sammen med rådets konklusjoner og tilrådsninger. Dette mindretall i Stortinget arbeidet senere videre etter disse retningslinjer.

VV-rådet har ellers hatt en bred kontakt med lokale aksjonsutvalg mot utbygging, politikere, forskjellige organisasjoner og bedrifter, enkeltpersoner, NRK og pressen. Rådets medlemmer har deltatt i debatten om energibehov og forbruk, samt vern av vassdrag og naturområder, og har også i annen sammenheng ytet bidrag til NNV's arbeide. Rådet har forgivevis søkt å oppnå et aktivt og positivt samarbeide med NVE. Rådets faste sekretær har på grunn av lokalkjennskap og etter avtale med generalsekretæren også tatt seg av alle saker angående Hardangervidda. Rådet har gjennom 1975 finansiert sin egen virksomhet.

Hardangervidda (jfr. årsmeld. 1974)

I mars la NNV frem sin uttalelse om «Bruk og vern av Hardangervidda», inkludert konsesjonssak VEIG og konsesjonssak DAGALIFALLENE.

Uttalelsen omfattet utredningen til «Utvalget for samordnet planlegging av Hardangervidda», (NOU 1974 30 A og B), samt de to konsesjonssøknader for utbyggingen av Veig og Dagalifallene. NNV redegjorde for den sterke samhörigheten i disse sakene og hevdet at «Lov om vassdragsreguleringer», §§ 7 og 8 måtte komme til anvendelse, slik at sakene behandles av Stortinget som en sak.

Uttalelsen hadde disse konklusjoner:

- «Hardangerviddautvalget» har lagt frem et solid og meget omfattende grunnlagsmateriale. Det har stor egenverdi og bør videreføres og holdes ajour.
- Utvalgets brede sammensetning, store enighet og grundige arbeide, tilsier at innstillingen blir tillagt stor vekt.
- Utvalgets plan for bruk og vern av vidda er realistisk og god. NNV gir i hovedtrekk full tilslutning til utvalgets forslag og tilrådsninger.

- Den negative påvirkning skjer hurtig og det haster med å få satt planen i verk. Tilpassing kan skje på grunnlag av erfaring. Flertallsforslaget om den største avgrensning av nasjonalparken bør legges til grunn.
- Overføring av eiendomsrett er et politisk spørsmål som NNV ikke tar stilling til. Det er bare begrensede inngrep i bruksretten til felles beste som planen innebærer. Hensynsfullhet må utvises og inntektstap kompenseres. Gjennomføring av planen må ikke gjøres avhengig av spørsmålet om eiendomsoverføring.
- Planen forutsettes å komme i liten konflikt med utøvelse av primærnæring. Det må være et siktemål å styrke livsgrunnlaget i bygdene opp mot vidda. Arbeidet for tiltak med dette for øye, må fortsette. Det bør opprettes et spesielt støttefond.
- Vannkraftutbygging vil ha en uakseptabel negativ innvirkning på næringsgrunnlag og trivsel rundt hele vidda. Hvor sterk innvirkningen på villreinstammen blir, kan ikke sies på forhånd. Men den kan bli katastrofal. Det kan ikke aksepteres at villrein erstattes med tamrein.
- Motorisert ferdsel gir meget store skadevirkninger på vidda. Det haster med tiltak som begrenser slik ferdsel til hva som er strengt nødvendig. Veier innover vidda må stenges for almen ferdsel med motorkjøretøy.
- Forvaltningsordningen må utprøves og tilpasses etterhvert som en får erfaring. Sakene må forvaltes og løses på det plan de hører hjemme. Det må føres løpende og streng kontroll med at regler blir håndhevet og at hele vidda herunder ses under ett. I viktige interessekonflikter sikres upartisk saksbehandling gjennom en effektiv ankerett.

Om avveining om vannkraftutbygging på Hardangervidda.

- Skadevirkninger og ulemper ved hver enkelt utbyggings forskjellige alternativer samt de totale skadevirkninger for hele Hardangervidda er særdeles godt utredet og gjensidig bekreftet gjennom Sperstadutvalget, Hardangerviddautvalget og de to konsesjonssøknader. Det er ikke mulig å komme utenom de konklusjoner som kan trekkes på dette grunnlag.
- Undersøkelser som kan føre til at ytterligere meget alvorlige skadevirkninger ved utbygging av Dagali-fallene blir bekreftet, må gjennomføres før denne sak kan behandles.
- Det er dokumentert at de to utbyggingsområder rommer de største verneverdier på hele vidda, og at de vil gå tapt ved utbygging. De er uerstattelige, og utbygging vil føre til store skadevirkninger på hele Hardangervidda.
- Det er dokumentert at ulemper og skadevirkninger må betegnes som uansvarlige. Selv de utbyggingsalternativer som en antar gir de minste skadevirkninger (Veig overføringsalternativ og Dagali-

fallene prosjekt O — Ossjøen) er hver for seg og sett under ett helt uakseptable.

- De kraftmengder som utbyggingene antas å gi kan fremstilles like hurtig ved bruk av naturgass. Hva som er mest økonomisk kan ikke fastslås idag. Regner en med de umålbare verdier som tapes ved utbygging, vil hvertfall regnestykket slå ut til fordel for gass.

Hovedkonklusjonen blir at de prosjekterte vannkraftutbygginger er uforsvarlige idet ulemper og skadevirkninger er overveldende store i forhold til den nytte utbyggingen kan gi. «Hardangerviddautvalgets» ikke-utbyggingsalternativ utpeker seg som en selvfølge.

Det har bl. a. på grunnlag av denne uttalelse vært drevet et opinionsskapende arbeide både sentralt og regionalt.

Altavassdraget, (jfr. årsm. 1974).

I juli mottok NNV utbyggingsplanene for Alta-vassdraget til uttalelse.

Vi fant at vassdragsvesenets konsesjonssøknad åpenbart måtte være i strid med vassdragsreguleringsloven og med de retningslinjer for konsesjonssøknad som NVE selv hadde satt opp. I slutten av juli klaget vi til Sivilombudsmannen over flere forhold i forbindelse med Vassdragsvesenets saksbehandling, men først og fremst over at søknaden ble fremmet uten at vesentlige skadevirkninger ved reguleringen var utredet. Bl. a. manglet opplysninger om konsekvensene for laks- og sjørrettfiske i Altaelva, Tverrelva og Tana, og for fisket i sjøen etter de samme artene. Eventuell skade på fisket i innlandsvann var heller ikke utredet, og det samme gjaldt skader og ulemper for reindriften og for ferdsel og friluftsliv. Videre manglet opplysninger om grunnvannsforhold, isgang, islegging i fjorden, virkninger på viltproduksjonen, om tippsteder for masse osv.

I klagen til Sivilombudsmannen opplyste NNV at også Miljøverndepartementet oppfattet konsesjonssøknaden som mangelfull, noe departementet påpekte i desember 1974. Senere ble reguleringsplanene endret, og i en ny konsesjonssøknad var Jiesjåvrré holdt utenfor reguleringen. I den nye søknaden ble det fremlagt en del av de opplysningene som manglet tidligere, men en rekke sentrale forhold, som f. eks. skadevirkninger på fisket, grunnvannsforhold, isgang og ferdsel, manglet fremdeles.

Sivilombudsmannen mente at dette ikke er hans bord og sendte klagen over til Industridepartementet. Departementet forela klagen for NVE. NVE's merknader og vår klage ble deretter oversendt Miljøverndepartementet for kommentarer.

I slutten av september arrangerte NNV et kontaktmøte i Masi hvor 10—15 personer med tilknytning til forskjellige interesser i forbindelse med Alta-vassdraget, møtte opp.

Saltfjellet, (jfr. årsm. 1974).

I 1974 ble det oppnevnt et Saltfjell/Svartisutvalg, sammensatt av medlemmer fra Salten- og Nord-Helgeland-regionen. Det primære siktemål er å foreta en totalvurdering av området med hensyn til areal- og ressursdisponering. Registrering ble foretatt i 1974 og 1975. Utvalget regner med å levere sitt arbeid, med en konsekvensanalyse, i 1977.

NNV er tilfreds med arbeidsprogrammet som er satt opp for utvalget, og har funnet det riktig å avvente resultatet av utvalgets arbeid før man eventuelt engasjerer seg sterkere i debatten om Saltfjellområdets fremtid.

Grotteforsker Ulv Holbye fortsatte i 1975 sitt arbeid med registrering og beskrivelse av kalksteinsgrotter innenfor utbyggingsområdet (og i landet forøvrig — se omtale annet sted i denne årsmelding).

I september forelå heftet «Kalksteinsgrotter i de truede deler av Saltfjellet/Svartisen-området, Nordland» (92 sider) ferdigtrykket.

Rapporten ble sendt Miljøverndepartementet og Saltfjell/Svartisutvalget. Den gir den første samlede detaljerte beskrivelse av grotter i et område som er foreslått utlagt som nasjonalpark.

Jotunheimen, (jfr. årsm. 1974).

NNV's engasjement i utbyggingsplanene for Jotunheimen ble i 1975 i vesentlig grad overlatt til de berørte kretsforeningene — i første rekke ONV. Det henvises derfor til årsmeldingen fra disse foreninger.

Forbundet sentralt arrangerte imidlertid i januar et koordineringsmøte i Lom der representanter for de forskjellige aksjonsgrupper (se årsm. 1974) møtte frem. Her ble også utbyggingsplanene for Smådalen diskutert. I august sendte forbundet NVE sin uttalelse om saken. Vi gjentok her vår tidligere tilkjennegitte mening om at Smådølas nedslagsfelt hører til kjerneområdene i Jotunheimen og at planer om inngrep her ikke måtte behandles separat, men istedet medtas i en totalvurdering av Jotunheimen m.h.t. areal- og ressursdisponering.

Forøvrig støttet vi en fellesuttalelse fra forskjellige nemnder og foreninger i Lom — som gikk imot utbyggingsplanene.

Orkla, (jfr. årsm. 1974).

Konsesjonssøknaden for Grana ble ikke trukket tilbake, slik bl. a. NNV hadde bedt om. I 1975 ble den fremmet for og anbefalt innvilget av NVE's hovedstyre.

Konsesjonssøknad for den øvrige del av Orklavassdraget ble fremmet i februar. Samtidig ble det på konsesjonssøkerens initiativ innledet forhandlinger mellom representanter for konsesjonssøkeren (Kraftverkene i Orkla (KVO)) og Tynset kommune — forhandlinger som etter NNV's mening syntes å kunne få stor betydning for utfallet av konsesjons-saken.

Vi fant grunn til å gjøre Industridepartementet og Miljøverndepartementet oppmerksom på forholdet; i et brev til de to departementene i juni ba vi departementene

1. «nøye å vurdere hvorvidt KVO's initiativ og de første forhandlinger er i samsvar med gjeldende lover og regler for prosedyre i vassdragssaker,
2. at det fører til rettslige forføyninger fra myndighetenes side, dersom departementene finner at det foreligger brudd på lover og bestemmelser fra KVO's side,
3. å ta initiativ til at det utarbeides et regelverk som i prinsippet forhindrer at kraftutbyggere kan «kjøpe» seg til fordelaktige løsninger hos økonomisk vanskeligstilte kommuner, dersom man ikke finner at forholdet gir grunnlag for rettslige skritt».

I Industridepartementets svar heter det bl. a.:

«De regler i lov eller forskrift som gjelder vassdragssaker kan ikke ses å si noe direkte om den type forhandlinger det her er tale om. Det synes derfor ikke aktuelt med forføyninger fra konsesjonsmyndighetenes side overfor Kraftverkene i Orkla.

Situasjonen er ofte den at utbyggbare kraftkilder ligger i kommuner med dårlig næringsgrunnlag og presserende oppgaver av forskjellig art. Kraftutbyggingen vil skape betydelige verdier, men da ofte for befolkningen i andre og mer sentrale strøk av landet. Det later til å være alminnelig politisk enighet i dag om at vedkommende kommune bør sikres en del av de verdier som skapes ved kraftutbyggingen, og dette har også vært vassdragsreguleringslovens forutsetning i alle år. Lovens bestemmelser gjelder i hovedsak avgifter, mens konkrete tiltak av forskjellig art kan være mer hensiktsmessig både for utbygger og for kommunen. Derfor kan det være positivt at en konsesjonssøker tar kontakt med vedkommende kommune på et tidlig tidspunkt. Søkeren kan i slike forhandlinger også få lokale reaksjoner på utforming av de tekniske planer, omfang, alternativer m. v.

På den annen side vil kjøpslåing for å oppnå kommunalt bifall til et foreliggende prosjekt lett kunne føre til uholdbare tilstander. Det siktes til at urettferdighet lett vil kunne oppstå der en dyktig kommune presser seg til større ytelser enn en annen, vitende om at kommunestyrets vedtak er av stor betydning for sakens videre behandling. Kanskje vil en slik fremgangsmåte også kunne bidra til å fremheve de økonomiske sider ved saken på bekostning av virkninger av annen art.

Uansett hvilke forhandlinger som har pågått mellom søkeren og vedkommende kommune, blir art og omfang av de ytelser som eventuelt vil pålegges konsesjonæren, måtte avgjøres av sentrale politiske organer, i siste instans Stortinget. Den avveining som vassdragsreguleringslovens § 8 gir anvisning på, skal omfatte alle fordeler og ulemper, både lokale og i større sammenheng. Det er i denne fase forholdet til kommunen fastlegges innenfor rammen av den rådende politiske oppfatning. Det nevnes at man i de senere år har forelagt sakene for kommunene på nytt etter at hovedstyrets uttalelse foreligger — slik at kommunene gis anledning til en samlet vurdering.

Denne prosedyre vil selvsagt kunne svekke betydningen av tidligere forhandlinger».

I desember avga NNV sin uttalelse om selve konsesjonssøknaden. Vi gikk sterkt imot planene og trakk også fram grove feil og mangler i saksbehandlingen av Orkla:

- I forbindelse med verneplanen for vassdrag, var det direktørene for fylkets kraftselskap i såvel Hedmark som Sør-Trøndelag som sto bak fylkesmennenes uttalelser til Miljøverndepartementet — en fremgangsmåte som NNV karakteriserte som «en hån mot de sentrale myndigheters bestrebelser for å oppnå en mer rettferdig og forsvarlig behandling av vassdragssakene».
- Tynset kommune fikk aldri tilsendt Sperstad-rapporten til uttalelse.
- Varsel om utbygging av Orkla ble ikke kunngjort i Hedemark-avisene.
- Industrikomiteen foretok ikke befarig av Orkla.

Når det gjaldt innvendinger mot selve utbyggingen, trakk NNV i første rekke fram de tapene en Orklautbygging ville medføre for fremtidig matproduksjon. 6350 dekar dyrket og dyrkbar jord, vil bli neddemmet i Innerdalen. Forsommer- og vårbeiter for 12 gårder vil gå tapt. Områdene i Innerdalen har en langt tidligere vår en fjellviddene omkring, noe som er av stor betydning for avlingene.

Det neddemte arealet i Innerdalen vil kunne gi en fremtidig avilng som tilsvarer produksjonen på 1000 dekar godt åkerland i lavlandet.

Også andre deler av Orklavassdraget vil bli sterkt rammet, het det i forbundets uttalelse, f. eks. vil regulering av Falningsjøen føre til ødelegging av fisket og neddemming av 1900 dekar beitemark.

Når det gjaldt utbyggingsplanene for midtre og nedre Orkla, fremhevet NNV skadevirkningene av neddemmingen på Nerskogen og virkningen på fisket. Iflg. Orkla Jeger- og Fiskerforening er Orkla en av landets beste fiskeelver, med en betydelig verdi for dalførets befolkning og for yrkesfiskere som også høster av det overskudd elva produserer av laks og sjøaure. En kraftutbygging vil måtte få som konsekvens at vassdraget som sportsfiskeelv og produsent av laks og sjøaure vil få kraftig redusert betydning.

Orklavassdraget, som har et nedslagsfelt på over 3000 kv.km, er det største uregulerte hovedvassdraget i landet sør for Vefsna. Dette innebærer bl. a. at det vil ha den største verdi som naturvitenskapelig referanseområde, og særlig fordi Universitetet i Trondheim etterhvert har fattet interesse for og utvikler disipliner innen ferskvann. Vi må regne med, het det i NNV's uttalelse, at Trondheim vil bli et sentrum for vannforskning. Behovet for et eget referanse-system er derfor innlysende. Naturvernforbundet pekte videre på at ingen ting er gjort for å få avklart hvilken betydning Orklavassdraget har som referanse-system i nasjonal, nordisk og europeisk målestokk.

Stølsheimen (jfr. årsm. 1974).

Ved kgl. res. av 25. juli 1975 ble Bergenshalvøens komm. kraftselskap gitt tillatelse til å foreta reguleringer m.v. i Steinslandsvassdraget i Stølsheimen. Konsesjonen gjelder utbygging av de vestlige delene

av vassdraget, mens Solrenningsvatn og Halsevatn skal være fri for inngrep.

Åbjøra, (jfr. årsm. 1974).

NVE's hovedstyre og Regjeringen har i 1975 tilrådd en utbygging av øvre del av Åbjøra — i tråd med Bindal kommunestyres vedtak fra desember 1974.

Øvre Glomma (jfr. årsm. 1974).

I desember 1974 søkte Glommens og Laagens Brukseierforening om flg.:

1. Regulering og overføring i Rien og Hyllingen.
2. Regulering av Feragen.
3. Endring av tappereglementet for Aursunden.
4. Bygging av Rien kraftverk.
5. Bygging av Tolga kraftverk.

NNV uttalte seg om planene i juli:

Ad pkt. 1:

P.g.a. vårt forslag om opprettelse av et landskapsvernomsråde i bl. a. Ridalen og Hyllingsdalen (se omtale annet sted i denne årsmeldingen) motsatte vi oss bestemt ethvert reguleringsinngrep i området Rien—Hyllingen.

Ad. pkt. 2:

Feragen er tidligere regulert til fløtningsformål. Sett i forhold til tidligere inngrep, motsatte vi oss ikke den omsøkte regulering på 4,9 meter. Eventuelle frostrøykproblemer måtte imidlertid utredes nærmere.

Ad. pkt. 3:

Skikkelige utredninger må iverksettes for å få klare konklusjoner på hva tidligere reguleringer og tapereglement har ført til av bl. a. frostrøyk og isvansker. Dersom de foreslåtte endringer ikke ville gi skadevirkninger for trivsel og næringer i områdene omkring Aursunden og Rørosdistriktet/Nord-Østerdal og man samtidig kunne få en gunstigere kraftproduksjon nedover i vassdraget, ville ikke NNV motsette seg en endring i tappereglementet.

Ad. pkt. 4:

P.g.a. vårt landskapsvernforslag gikk vi imot bygging av Rien kraftverk.

Ad. pkt. 5:

Dersom bygging av Tolga kraftstasjon må gjøres avhengig av reuleringsinngrep lenger oppe i vassdraget, måtte NNV også gå imot bygging av dette kraftverk. Dersom man kunne nøye seg med et evt. endret tapereglement for Aursunden, samt en evt. regulering av Feragen, motsatte vi oss ikke bygging av Tolga kraftverk.

Minstevannføringen sommerstid forbi dammen måtte imidlertid minst være 5 m³/sek. hevdet NNV.

Reindalen, Møre og Romsdal.

I samband med Tafjord kraftselskaps konsesjonssøknader (Tafjord 5 og Tafjord 5 T) sendte «Miljøvernaksjonen Varig vern av Reindalen», et arbeidsutvalg under Møre og Romsdal Naturvern, i begynnelsen av 1975 inn et alternativt utbyggingsforslag:

- det opprettes et Reindalen verneområde.
- Øvre Huldrekoppvatn tas med i Reindalen verneområde.
- Planlagte tippmasser i Huldrekoppen overføres til tipp i Nedre Koppvane.
Kraftselskapet får konsesjon på:
- overføring til kraftverket Tafjord 5 av vann fra Heimstø og Fremste Veltdalsvatn.
- overføring via Grønvatn/Brusebotnvatn til kraftverket Tafjord 5 av vann fra Fremste og Heimste Vikvatn, og
- at kraftselskapet i den forbindelse får avstått nødvendig grunn og rettigheter, dog ikke slik at videre utbygging i Tafjordvassdraget gjøres tilgjengelig.
- De resterende deler av utbyggingsplanen forutsettes vurdert i samsvar med intensjonene for Reindalen verneområde, intensjonene for Nord-Ottadalsens villreinområde og intensjonene med en «langsiktig og allsidig» ressursdisponering av hele Tafjord-Lesja-Ottadalen fjellområde.

NNV støttet i en uttalelse til Miljøverndepartementet disse forslag, bortsett fra at vi ba om at også Veltdalen ble holdt utenfor utbyggingsplanene. For øvrig motsatte vi oss en overføring av Torvatnfeltet — dette burde inkorporeres i det planlagte villreinområdet i Nord-Ottadalen (se omtale annet sted i denne årsmeldingen).

Savalen, (jfr. årsm. 1970).

Glommens- og Laagens Brukseier Forenings søknad om ytterligere regulering av Savalen, samt om overføring av Glomma-vann til innsjøen, ble i 1973 avslått av Industridepartementet. Brukseierforeningen anket avgjørelsen inn for Stortinget, men trakk senere anken tilbake. Derimot sendte i 1974 foreningen inn en søknad om planendring — man ønsket å regulere Savalen 5 m, (som det tidligere var gitt tillatelse til, men ikke satt ut i livet) men uten overføring av vatn fra Gløta og Spausjøen (som man også ved «Savalen I» hadde fått tillatelse til). Begrunnelsen for ønsket om planendring var at målinger hadde vist en like rask fylling av Savalen uten overføring som med.

NNV uttalte seg om forslaget i mai. Vi ba om at den praktiserte reguleringshøyde på 3 m ble gjort endelig — sjøens store og stadig økende rekreasjonsmessige betydning tatt i betraktning.

Tyssovassdraget

I april gikk det ut varsel om at A/S Tyssefaldene forberedte planer om regulering av Tysso og overføringer fra nabovassdrag.

I vår henvendelse ga vi uttrykk for at vi ville gå imot enhver utbygging i det uberørte området Mosdalen. Vi ba derfor om at alle fordeler og ulemper ved regulering av Mosdalsjønn og den omtalte «flomdempningsdam» ble nøye utredet og belyst av konsesjonssøkeren.

c. Atomkraft

Regjeringens energimelding — atomkraftspørsmålet.

På forbundets representantskapsmøte ble også «atomkraftsiden» ved Regjeringens energimelding drøftet.

Også om dette spørsmål ble det sendt et brev til bl. a. industrikomiteen. Her blir det vist til vår energiutredning hvor vi har tatt standpunkt mot bygging av atomkraftverk i Norge. Vi begrunnet kort dette standpunkt og tilføyde at vårt forslag om gradvis avtrapping av veksten i energiforbruket til null i 1990, dessuten ville overflødiggjøre bruk av atomkraft som energikilde i Norge.

Foran energidebatten i Stortinget gjentok forbundet kravet om å avvise atomkraft og stoppe videre forprosjektering av atomkraftverk og bevilgninger til dette. Representantskapet vil beklage sterkt at stortingsflertallet gikk mot disse kravene og at man holdt mulighetene åpne for å ta i bruk norskprodusert energi fra atomkraftverk om ca. 10 år.

NNV hadde merket seg Stortingets vedtak om å henstille til Regjeringen å oppnevne et bredt og allsidig sammensatt utvalg for en nærmere vurdering av sikkerhetsproblemene i forbindelse med drift av kjernekraftverk, transport og lagring av de radioaktive avfallsstofferne.

Representantskapet krevde at utvalget måtte definere mandatet slik at alle sider ved atomkraft ble utredet, også de energipolitiske i nasjonal og global sammenheng.

Vi så det ellers slik at «et bredt og allsidig sammensatt utvalg» burde gi atomkraftmotstandere en representasjon i samsvar med den brede motstand som er markert i Norge i spørsmålet om atomkraft — og minst en representasjon tilsvarende voteringsresultatet i Stortinget over disse spørsmål.

Til slutt i brevet forutsatte vi at NVE ikke ble gitt anledning til å fremme konsesjonssøknad om bygging av atomkraftverk i Norge før nevnte utvalgs innstilling var fremlagt og behandlet av Stortinget.

Lokalisering av kjernekraftverk i Norge

I forbindelse med NVE's forundersøkelser for å finne fram til mulige plasseringssteder for et eventuelt framtidig kjernekraftverk i Norge, pekte vi i et brev til Stortingets industrikomite på flg.: De grunnleggende og prinsipielle problemer som er forbundet med bruk av atomkraft (bl. a. lagring av det radioaktive avfallet, faren for spredning av bombemateriale, risikoen for reaktorulykker) løses ikke ved grunnundersøkelser, studier og vurderinger av alternative byggesteder for atomkraftverk.

NNV hevdet videre at tidligere erfaringer fra vannkraftutbyggingssaker viser at faglige og økonomiske investeringer som blir gjort før prinsipielle vedtak, blir tillagt stor og ofte avgjørende vekt når prinsippvedtak fattes.

NNV fant derfor grunn til å protestere mot de store summer som var bevilget til forhåndsundersøkelser.

NNV ønsker dessuten ikke å uttale seg om lokaliseringalternativer for kjernekraftanlegg før Stortinget har avgjort om Norge i det hele tatt skal satse på denne energiform.

I mars oversendte vi imidlertid et «nei» fra AANV om lokalisering i dette fylket, men understreket bestemt at vi dermed ikke hadde sagt ja til kjernekraftverk andre steder i landet.

d. Gasskraft

Planer om gasskraftverk på Karmøy eller i Tysvær.

I juni fikk NNV oversendt søknadsdokumentene fra NVE om bygging av et gasskraftverk i Rogaland. NVE presiserte at det på tross av søknaden ikke var tatt standpunkt til om eller når et gasskraftverk skal bygges.

NNV uttalte seg om saken i oktober.

Innledningsvis viser vi til vår energimelding der vi bl. a. har tilrådd at en nødvendig økning i krafttilgang burde skje ved at varmekraft fra gass kom inn som et supplement til eksisterende vannkraft. NNV gikk i energiutredningen også inn for at Friggassen ble ilandført i Norge.

Dette skjedde ikke. Derfor mente vi at å si ja til et gasskraftverk på Karmøy (Tysvær) i dag i virkeligheten ville være å si ja til et oljekraftverk om 15 år (det planlagte verket kunne drives med både gass og olje) — noe NNV vanskelig kunne akseptere. Vi mente derfor lokaliseringsspørsmålet burde utstå inn til konkrete planer om el-produksjon på plattform og ilandføring over kabel var lagt fram.

Vi kommenterte likevel det fremlagte forslag noe mer inngående og sa bl. a.:

- I prinsippet må de samme strenge krav stilles til en søknad om bygging og drift av et gasskraftverk som et vannkraftverk. Virkningene av utslipp til luft og vann var i denne forbindelse for dårlig utredet, hevdet NNV.
- Uansett fast gasstilførsel eller ei, vil det i perioder bli nødvendig å fyre med olje (f. eks. ved skader på gassledningen). Søknaden måtte derfor etter NNV's mening endres til å gjelde for såvel gass som oljefyring. Ved oljefyring krevde vi installert utstyr for fullstendig å hindre utslipp av svovel, sot og aske.
- et såkalt kombinert verk var å foretrekke fremfor et dampkraftverk (fyring med lett olje, mindre gass- og oljeforbruk, mindre utslipp av nitrose gasser).
- NNV foretrakk en plassering på Karmøy fremfor Tysvær. (I Tysvær vil man lett få en flukt fra jordbruket, man slipper å føre gassledningen inn i landet, bedre muligheter for å nytte fjernvarmen, ikke så omfattende veibygging og ledningsnett).

e. Oljekraft.

Oljeutvinningen i Nordsjøen.

Etter invitasjon fra Norsk Petroleumsforening har NNV deltatt med observatørstatus i utvalget for sikkerhet i miljøspørsmål som er knyttet til arrangemen-

tet «Offshore North Sea -76». NNV's representant har vært Paul Hofseth og han ble av landsstyret gitt som mandat

- å medvirke til at marinbiologiske hensyn blir innarbeidet i programmet,
- å arbeide for at miljø/ressurshensyn nord for 62° N blir behandlet,
- å få stilt miljøspørsmålene i forbindelse med utvinningspolitikken under debatt på konferansen og
- å sørge for at NNV vederlagsfritt får utstillingsplass til disposisjon.

Landsstyret har også stilt seg positivt til et forslag fra MRNV med sikte på bredt samarbeide med andre organisasjoner om en mer restriktiv norsk oljepolitikk enn den myndighetene har lagt opp til. Også fra enkeltmedlemmer har det kommet henvendelser om det samme. Ved årets slutt er en i ferd med å koordinere personer og grupper med sikte på å få sammensatt en aktivt arbeidende komite til å ta seg av de mangesidige spørsmål saken reiser.

f. Kraftoverføringer.

Kraftledning fra Ulla/Førre-verkene (jfr. årsm. 1974).

«En kraftlinje og de dimensjoner det her er tale om, betyr alene et meget stort naturinngrep. Linja kommer dessuten i tillegg til flere inngrep av samme art som allerede er foretatt. Vi tenker da spesielt på 275 KV-linjenettet i denne landsdelen. Det må derfor være et absolutt krav at den nye 380 KV linjen ikke medfører unødige ekstra belastning på hittil urørte områder», heter det i NNV's uttalelse til NVE om denne saken.

Vi har forstått det slik at da 275 KV-linjen ble bygget fra Førre kopplingsstasjon til Tokke, var det bl. a. med tanke på overføring av Ulla/Førre kraften fra datidens planlagte moderate utbygging (mot Førrebotn). Med de kraftmengder det nå er tale om fra Ulla—Førre, vil denne linjen bli underdimensjonert og krever altså en ny 380 KV linje langs stort sett samme trasé.

Vi mente også det ville være naturlig, såfremt det er teknisk og praktisk mulig, at den eksisterende 275 KV linjen Førre—Tokke ble sanert (evt. bygd om) til fordel for den nye 380 KV linjen. Derved ville naturinngrepene i dette sårbare landskapet bli betraktelig redusert.

Når det gjaldt den videre fremføringen av 380 KV linjen gjennom Telemark, mente vi at alle de tre foreslåtte hovedtraséer var meget uheldige og fremmet derfor vårt eget forslag. NNV's uttalelse ble utarbeidet av Rogaland Naturvern, Aust-Agder Naturvern, Vest-Agder Naturvern og Telemark Natur- og Miljøvern.

Kraftledningen fra Sima til Usta.

I en uttalelse til NVE i oktober om denne kraftoverføringssaken, konkluderte vi slik:

«NNV vil sterkt tilrå at det må utarbeides en landsplan for et fremtidig overførings-/samkjøringsnett og ber om å komme med i dette arbeide på et

tidlig tidspunkt. De nye linjer fra SIMA til USTRA bør følge traséen for alternativ I Nord for Jøkulen frem til Bergensbanen og derfra følge jernbanen og dalen frem til USTA».

4. Forurensing.

Sur nedbør.

Representantskapsmøtet 1975 vedtok en uttalelse om sur nedbør — som i juli ble sendt regjeringene i England, Irland, Vest-Tyskland, Øst-Tyskland, Sveits, Ungarn, Tsjekkoslovakia, Østerrike, Belgia, Luxembourg, Frankrike, Polen og Nederland.

Brevet fikk form av en alvorlig henstilling til regjeringen i de 13 landene — en henstilling som i første rekke var myntet på den sure nedbøren som skyldes danning av svovelsyre i atmosfæren etter utslipp av gassen svoveldioksyd. Denne gassen oppstår ved forbrenning av kull og olje. Naturvernforbundet fremhevet at hele 25 % av alle fiskevann i Sør-Norge hvor det tidligere var fisk av høy kvalitet, nå var fisketomme. Det er påvist at dette skyldes den sure nedbøren. Denne fatale utviklingen sprer seg stadig nordover.

Det ble videre understreket i forbundets henstilling at den sure nedbøren kommer i perioder og utsetter derfor naturgrunnlaget for sjokkerte forurensningspåvirkninger. Våre vassdrag er spesielt utsatt under snøsmeltningen ettersom forurensningene samles opp i snøen. De økologiske konsekvenser av sur nedbør vil bli så store at en neppe i dag har den fulle oversikt. Det var etter Naturvernforbundets mening ikke for sterkt å fremholde at vårt livsgrunnlag er truet på litt lengre sikt.

Man gjorde videre oppmerksom på at den sure nedbøren gjør større skader i Norge enn i Europa forøvrig, ettersom vårt land er dekket med sur og lite kalkholdig grunn, mens jordsmonnet ellers i Europa stort sett er basisk (kalkholdig). Vi fant grunn til å påpeke at hele 90 % av den sure nedbøren i vårt land, skyldes utenlandske kilder.

Norske myndigheter fikk NNV's uforbeholdne støtte i det initiativ som er tatt overfor en rekke andre europeiske land med sikte på en redusering/sanering av utslippene.

Henstillingen la videre vekt på at norske myndigheter har iverksatt strenge restriksjoner i Norge. Naturvernforbundet håpet at de 13 regjeringene ville innse alvoret i situasjonen og møte norske ønsker og krav med forståelse og iverksette konkrete tiltak.

Saken ble gitt pressedekning ved siden av at aksjonen ble fulgt opp av Natur og Ungdom med en demonstrasjon i Hamburg den 31. juli, der europeisk naturvernengasjert ungdom deltok. Demonstrasjonen fikk god dekning i tysk presse og TV.

Som et ledd i NNV's og NU's aksjon mot den sure nedbøren, utarbeidet også NNV en brosjyre. Brosjyren var først og fremst beregnet for turister og ble også utgitt på engelsk og tysk.

Miljøvernavgifter på ressursløsende og forsøplende emballasje, (jfr. årsm. 1974).

I en henvendelse til Finansdepartementet og Miljøverndepartementet i september, ga NNV uttrykk for at miljøvernavgiften på plastbæreposer (som ble vedtatt av Stortinget i 1973, men opphevet 1/1 1975) på nytt måtte vurderes gjeninnført.

At avgiften ble tatt bort, har som kjent igjen ført til en utstrakt sløsing med bruk av posen. Dessuten ble det viktige prinsippet om at «forurenseren skal betale» også forlatt — som kjent ble poseavgiften indirekte innkrevet ved å legge på margariprisen.

I brevet advarte NNV også bestemt mot evt. planer om opphevelse av øl- og mineralvannboksavgiften. Her har vi å gjøre med en rent ressursløsende emballasje, hevdet forbundet — (og som i andre land er blitt et forsøplingsmareritt).

NNV mente det var riktig med en bevisst avgiftspolitik for å styre emballasjeutviklingen inn i en mere natur- og ressursvennlig retning.

I Miljøverndepartementets svar ble det sagt at det var departementets prinsipielle syn «at avgifter på visse typer forsøplende og miljøforstyrrende emballasje kan være velegnede virkemidler for en begrenning av forbruket av slike emballasjetyper. Foreløpig er imidlertid erfaringene med denne type avgifter nokså spinkelt.»

Forøvrig ville departementet ta opp spørsmålet om avgifter på enkelte forurensende produkter i en egen stortingsmelding (St.meld. 44 (1975—76) — fremlagt 19/12 1975).

Vannvernlovens § 16 — frist for innsending av utslippssøknad.

Med virkning fra 1/1 1976 fikk vi en endring i vannvernlovens § 16.

I flg. den tidligere ordlyden var 1. januar 1976 siste frist for å sende inn søknad om utslipp. Søknadsplikten gjaldt alle former for utslipp som måtte antas å forvolde ulempe av forskjellig art, f. eks. utslipp fra spredt bolig- og hyttebebyggelse med innlagt vann.

Miljøverndepartementet mente at med den bemaning som i dag finnes i kommune- og fylkesadministrasjonen ville alle disse søknadene måtte bli liggende ubehandlet i lang tid. Departementet foreslo derfor en lovendring som ville gjøre det mulig å forlenge søknadsfristen for visse typer utslipp eller i visse områder av landet ut over 1. januar 1976.

NNV fant departementets begrunnelse rimelig og logisk. I en uttalelse ga vi imidlertid uttrykk for at Miljøverndepartementet fortsatt måtte sørge for å ha en overordnet styring med de tiltak som iverksettes på vannforurensingsområdet.

Vi mente at departementet fortsatt måtte føre en meget restriktiv politikk i disse saker og forutsatte at de foreslåtte lovendringer ikke ville innebære noe brudd på denne linje.

Dumping av arsenikk-avfall

Arsenikkavfall fra det statlige finske oljeselskap Neste Oy ble i mars planlagt dumpet i det sydlige Atlanterhav fra tankeren «Enskeri».

NNV sendte et telegram til Neste Oy der vi protesterte mot planene og henstilte om at avfallet inntil videre ble lagret under kontroll. Kopi av telegrammet ble sendt den finske regjering og våre søskenorganisasjoner i Norden.

Som kjent ble dumpeplanene skrinlagt p.g.a. sterk opinionspress.

5. Andre naturvernsaker

Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN)

Etter initiativ fra Vassdragsvernrådet ble det 27. okt. holdt et møte mellom Den norske Turistforening, Norges Jeger og Fiskerforbund og NNV med sikte på å få istand et sterkere naturvernsamarbeide, spesielt i vassdragssaker. På møte 18/11 1975 hvor formann og generalsekretær fra de tre organisasjoner var tilstede ble det bestemt at «Samarbeidsrådet for naturvernsaker» SRN skulle etableres og retningslinjer for arbeidet ble trukket opp. Formann og generalsekretær fra de tre foreninger har fast sete i rådet.

Gjennom uformelt samarbeid vil man avklare hvor det hersker full enighet og derved få en plattform for ensartet opptreden og koordinert arbeid. Dette vil gi større effektivitet og tyngde utad i de aktuelle saker.

Ettersom de tre foreninger hadde sammenfallende syn vedr. Hardangervidda, ble dette den første sak man tok opp. Ved årets slutt arbeides det med en tilslutning til den fellesuttalelse som Statens Friluftsråd og Statens Naturvernråd har avgitt og som harmonerer med SRN's syn.

Landskapsvern og byggeskikk — Arkitekturvernåret 1975»

For ti år siden vedtok NNV et arbeidsprogram hvor et viktig punkt gjaldt bebyggelse. Som en følge av dette, ble det nedsatt et eget utvalg som skulle virke for god byggeskikk, og i årenes løp har arbeidet ført til utgivelse av brosjyrer, artikler i vårt tidsskrift og henvendelser til offentlige myndigheter om saken.

Det var hensikten å gå videre med bruk av forskjellige virkemidler, men økonomien har stadig begrenset mulighetene.

I forbindelse med det europeiske arkitekturvernår sendte NNV i mai et brev til Miljøverndepartementet der det bl. a. het:

«De moderne krav — ikke minst til bolighus — gjør svært ofte at særpreget forsvinner. Den voldsomme boligbyggingen, gjorde at planleggingen ble lite gjennomtenkt fordi man trengte boliger og det så hurtig som mulig. Ut fra denne planløsheten trengte tanken om forenkling av byggeprosessene seg naturlig frem. Man fikk typetegninger og ferdighus, og begrepet byggeskikk ble mindre påaktet. Ofte glemte man å ta hensyn til terrenget, til naturen og til det eksisterende miljø som huset skulle plasseres

i — fordi det hele skulle gjøres mest mulig «rasjonelt». Forretningsmessige motiver har i sterk grad redusert de estetiske hensyn. Overdrevne motebetonte uttrykksformer har i merkbare grad bidratt til å skape uro i de bestående miljø. I tillegg til den vanlige husbygging har vi fått hyttebebyggelsen som i høy grad preger landskapet — langs kysten og i skog og fjell. Gamle setergreider er også berørt.

For NNV, som lenge har arbeidet med landskapsverntanken, står det som meget viktig at man nå i Arkitekturvernåret slår et slag for å holde i hevd gode byggetradisjoner og lokalt preg ved å tilpasse ny bebyggelse til den eldre. Vi må alltid ha for øye at utsynet er *felleseie*, derfor bør boliger, hytter og ferieanlegg og annen bebyggelse som setter preg på bygda, formes i pakt med de kulturelle tradisjoner. Byggestilen i bygdene våre er en kulturarv som gir viktig nasjonal identitet og er vel verd å ta vare på. Spørsmålet er selvsagt i hvilken grad det lar seg gjøre å beholde særpreget, samtidig som rimelige former av standardiserte boliger og hytter må godtas».

«Det skulle etter NNV's mening være mulig å forme hus, typehus og spesialtegnede, som kan gi nye boligfelter (og hytteområder) i samsvar med de lokale byggetradisjoner. Man kunne tenke seg hus-typer tilpasset innlandets daler og fjellbygder, en jærhustype, en type for Vestlandet og en for Sørlandet o.s.v. Da kunne man kanskje unngå at den ofte fremmedartede forstadsarkitekturen sprer seg ytterligere i bygder hvor særpreget ennå eksisterer. Et land som Sveits f. eks., er kommet langt med å verne om tradisjonell bebyggelse — samtidig som det bygges «moderne» og rasjonelt.

Med utgangspunkt i disse betraktninger anmoder vi om at Miljøverndepartementet, — gjerne i samarbeid med Arkitekturvernåret 1975, distribuerer informasjons og rettleidende typetegninger for forskjellige norske landsdeler. I første rekke må informasjonen gå til representanter for de kommunale organer som har avgjørende myndighet i disse spørsmål.

Det bør nøye vurderes om ikke et stort byggeskikkseminar omkring problemene bør arrangeres og hvor nettopp de samme personer måtte inviteres».

Fra Miljøverndepartementet fikk vi flg. svarbrev:

«De spørsmål som tas opp i brevet ligger innenfor arkitekturvernårets program og vil på forskjellig vis bli behandlet i tilknytning til dette.

For øvrig kan Miljøverndepartementet være interessert i at spørsmålet om et eventuelt byggeskikkseminar drøftes nærmere og har i den forbindelse oversendt forbundets brev til Husbanken, Norske Arkitekters Landsforbund og Norges tekniske høgskole, som en antar vil være interessert i disse spørsmål. En vil gjerne komme tilbake til denne saken når eventuelle reaksjoner foreligger».

Ved årsskiftet 1975/76 hadde departementet ennå ikke «kommet tilbake til saken».

Lov om produksjonskontroll (jfr. årsm. 1974).

Forslaget til Lov om produktkontroll kan ikke godtas i sin nåværende form, slo NNV fast i en uttalelse til Miljøverndepartementet i mars. NNV mente det

var helt nødvendig at også produktenes innhold av energi og råstoffer ble vurdert før produksjon og markedsføring. Med nåværende ressursbruk er menneskeheten på kollisjonskurs med virkeligheten, hevdet forbundet.

Romaklubbens siste rapport «Mankind at the Turningpoint» krever øyeblikkelig nedbremsing av forbruket i den rike del av verden, og en annen fordeling globalt sett. Det minste vi i denne situasjonen må gjøre, hevdet NNV, er å sørge for å få en produktkontrolllov som gir mulighet for å stanse løsningen.

Forbundet pekte også på at syntetiske stoffer og produkter, hvor slike inngår i fremstillingen, må vies så høy grad av aktpågivenhet at de har krav på særbehandling i en egen lovparagraf. Slike stoffer er fremmed for de biologiske organismer som har utviklet seg gjennom millioner av år. Samtidig er mange av de syntetiske stoffene i strukturen så lik organiske stoffer at de lett tas opp i næringskjedene. Dette vil på sikt by på alvorlige medisinske og genetiske problemer. NNV krevde derfor en betydelig skjerpet holdning til syntetiske stoffer og til produksjoner der slike stoffer inngår.

NNV var enig i at det ble etablert et produktkontrollråd, men advarte mot at rådet ble et ensidig ekspertorgan. Økologisk innsikt og ansvar må også være representert i rådet, og noen bør ha til hovedoppgave å tale ufødte generasjoners sak, mente Naturvernforbundet.

Forsvarets skyte- og øvingsfelter.

I samband med Regjeringens stortingsmelding «Om skyte- og øvingsfelter for forsvaret» sendte NNV i mai et brev til Stortingets forsvarskomite hvor vi bl. a. støttet en uttalelse fra Statens Naturvernråd. I denne uttalelsen het det bl. a. at utvelgelsen av områder må skje etter en samlet vurdering og at feltene så vidt mulig burde legges til områder som allerede var preget av inngrep, f. eks. p.g.a. kraftutbygging. Forøvrig forutsatte NNV i sitt brev at forslag om opprettelse av enkelte felter ville bli fremmet i form av Stortingsproposisjonen og at NNV v/ kretsforeningene ville bli gitt anledning til å uttale seg.

Lågtflyging.

Miljøverndepartementet vurderte i 1975 mulige tiltak for å redusere sjenansen for mennesker og dyr p.g.a. lågtflyging med Forsvarets jagerfly.

I en uttalelse til departementet i april ga NNV uttrykk for at vi innså Luftforsvarets behov for øvelsesflyging. Dette burde imidlertid skje i spesielt utpekte områder — områder som var valgt etter samråd med Miljøverndepartementet.

Områder som av sentral- eller lokal-myndighetene var utpekt som spesielt verdifulle ut fra verne- eller rekreasjonshensyn burde etter forbundets mening ikke utsettes for øvelsesflyging.

Fjellplan for Setesdal Vesthei.

På bakgrunn av en henvendelse fra Landsdelskomiteen for Agder og Rogaland, oppnevnte Miljøvern-

departementet i april 1974 et utvalg med oppgave å framlegge en fjellplan for nevnte fylker. Utvalget avga sin utredning i august samme år.

Det såkalte Njardarheimutvalget — et fagutvalg med representanter for våre tre kretsforeninger Vest-Agder Naturvern, Aust-Agder Naturvern og Rogaland Naturvern hadde i februar 1975 ferdig sin uttalelse. Denne ble avgitt gjennom NNV sentralt.

Her blir det bl. a. pekt på farene som ligger i å innskrenke adgangen til villreinens fire trekk og at gjenværende beiteområder kan bli overbelastet. Dessuten er Njardarheimutvalget redd for at forstyrrelsen for reinen fra anleggsvirksomhet m. v. kan bli betydelig.

Ellers mener våre kretsforeninger at det i det påtenkte fjellområde bør sitte representanter fra turistforeninger, naturvernforeninger, museer og universiteter.

Campingplass ved Maurvangen i Sjødalen.

Den 6. april 1973 vedtok Stortinget at hele Sjøvassdraget skulle vernes varig mot kraftutbygging. Det var også Stortingets generelle ønske at når et vassdrag ble vedtatt unntatt fra utbygging, burde vassdragets nedslagsfelt i størst mulig grad spares for andre uheldige inngrep — slik som vei- og hyttebygging og forurensing.

I januar 1974 godkjente Direktoratet for Statens skoger planene om etablering av en større campingplass med hytter ved Maurvangen i Sjødalen.

NNV reagerte på dette ved i mars 1975 å sende et brev til Stortingets industrikomite. Vi opplyste at vi var klar over at hensikten med plassen var å få bedre kontroll med den tiltagende frie camping i Sjødalen — med alle dens uheldige følger. Vi er også klar over at anlegget ikke ville medføre forurensing av vassdraget.

NNV mente imidlertid at anlegg av denne art bør med det prinsipp som var trukket opp med tanke på vern av nedslagsfeltet i vassdragsvernedte områder.

Programposten «Trafikk og Musikk».

I oktober rettet NNV en anmodning til NRK om at den omdiskuterte programposten «Trafikk og Musikk» ble tatt opp til alvorlig drøftelse med tanke på en omlegging.

Vi mente, i likhet med Forbrukerrådet, (se Forbrukerrapporten nr. 5/75) — at programposten var uforholdsmessig bilorientert og at de nye kritiske tanker i tiden om privatbilismens uheldige dominans burde få konsekvenser for programpostens innhold. Alle sektorer i det lokale trafikkbilde burde få en skikkelig og grundig behandling, hevdet NNV.

Brevet var tiltrådt av: Norsk Trafikksikkerhetsforbund, Sosialistisk Ungdom, Landsutvalget for jernbane, Norges Unge Venstre, Senterungdommens Landsforbund, Folkeaksjonen Fremtiden i våre hender, Natur og Ungdom og Østlandske Naturvernforening.

I NRK's svarbrev ble det opplyst at programposten allerede var tatt opp til vurdering.

I brevet heter det videre:

«Det er allerede skjedd en viss omlegging i retning av mer stoff om og for de såkalte «myke trafikanter», fotgjengere, syklistene o. l., samtidig som det også vil bli lagt mer vekt på kollektivtrafikken og dens problemer. Samtidig vil vi peke på at programstoff av slik mer allmenn trafikk- og kommunikasjonsmessig karakter jo har vært og stadig er å finne i mange andre poster enn i «Trafikk og Musikk».

Vi er oppmerksom på de spørsmål De reiser, og en viss omlegging av «Trafikk og Musikk» vil som nevnt bli merkbar etterhvert. Samtidig må det nevnes at når vårt land i dag har langt bortimot en million personbiler, så representerer dette en så stor gruppe av «forbrukere» at det er riktig og nødvendig at radioen gir hyppige og regelmessige programstoff beregnet på bileiere og bilførere. Dermed tar NRK selv sagt ikke standpunkt for «bilismen» som sådan. Det er ikke og skal ikke være en ureflektert og ukritisk «bil-glede» som preger denne posten. Hovedmotivet er å bidra til økt sikkerhet i den trafikken som nå en gang allerede er til stede og gi alle slags praktiske og nyttige opplysninger og råd til bilfolket. At dette skjer i en ledig og radiomessig god form, bidrar vel helst til å øke lyttertallet, noe vi ikke ser noen grunn til å beklage.

Endelig vil vi nevne at vi for tiden også overveier spørsmålet om å finne plass til andre og regelmessige programinnslag om trafikkspørsmål, kanskje først og fremst beregnet på ungdom.

Samferdselsutviklingen i Nordre Follo.

ØNV's tre lokallag i Nordre Follo (Oppegård, Ski og Ås) har motsatt seg at den såkalte «Europavegen» gjennom disse bygdene ble realisert etter de opprinnelige planer (grunnlagt og skissert i Norsk Vegplan).

Foreningene mente at planleggingen av veien var basert på prognoser hvis grunnlag ikke lenger holdt stikk, bl. a. forventet andel av transport på vei kontra andre transportformer og fordelingen av persontransporten på såkalt kollektivandel og egenandel.

Via ØNV henvendte lagene seg til NNV og ba om at forbundet anmodet Miljøverndepartementet om at den videre planlegging av «Europavegen» ble stilt i bero — og at man heller satset på alternative vegløsninger.

NNV sendte i mars en kopi av felleshenvendelsen til Miljøverndepartementet og ba samtidig departementet om «nøye å vurdere hvorvidt det utbyggingspress som er lokalisert til Nordre Folloområdet, bl. a. gjennom prosjektering av den nye Europavegen, er i samsvar med departementets målsettinger for naturvern, miljøvern og arealbruk.»

Den naturlige folkehøgskolen (jfr. årsm. 1974).

I planleggingsseminaret 1974 deltok to arkitektstudenter, Magne Bergseth og Inge Bøhn. Disse ble interessert i å ta sin diplomoppgave om bygging av den naturlige folkehøgskole. I arbeidet har de hatt nær kontakt med rektor Jon Godal ved Fosen folkehøgskole og med interimstyret, ved formannen. Diplomoppgaven er senere godkjent av Arkitektthøg-

skolen i Oslo. Arkitektene har i sitt arbeid analysert de forhold en bør legge vekt på når en skal starte en skole av denne karakter, således spørsmål vedr. forholdet mellom bygninger, ressurser og tradisjonell byggeskikk. Videre har de laget «modeller» for en trinnsvis utbygging av skolen ut fra forskjellige tomtealternativer i Beiarn.

Interimstyret takker for det utførte arbeid. Med sine mange sammenfattede opplysninger, vurderinger og alternative forslag, vil det kunne bli til stor hjelp i det videre arbeid med folkehøgskolen.

Et sommerkurs i Beiarn var også planlagt i 1975. En hadde fått avtale med flere gode, lokale krefter til å undervise i praktiske emner, i tillegg til det kulturhistoriske kurset. Dessverre resulterte manglende oppslutning i at kurset måtte avlyses.

Ved årets slutt venter interimstyret på at det blir lagt fram en innstilling fra det regjeringsoppnevnte «Folkehøgskuleutvalget av 1973». Den skal bl. a. ta for seg folkehøgskolens plass i fremtiden, sett i sammenheng med de nye, videregående skoleslag. K.U.D. godkjenner ikke nye folkehøgskoler før dette arbeidet er ferdig og vurdert.

Interimstyret kan vanskelig komme videre med skoleplanene før innstillingen foreligger. Uten godkjenning fra departementet og dermed statlig støtte til folkehøgskolen, vil det være svært vanskelig å starte opp. Dersom den nye «Lov om voksenopplæring» blir vedtatt, vil dette kunne få vidtrekkende, positive virkninger for den økonomiske situasjonen.

Informasjonsvirksomheten

Tidsskriftet

Forbundets tidsskrift «Norsk Natur» utkom med 6 nummer, mot tidligere 4 nummer pr. år. Utstyret var noe forenklet, i det tidsskriftet ikke ble trykt med kunstrykk omslag som tidligere. Årgangens samlede opplag var ca. 216 000 eks., det vil si ca. 36 000 pr. nummer. Den faste distribusjonen til medlemmer, abonnenter og offentlige organer var ca. 31 000 eks. Resten av opplaget har vært brukt i verveøyemed. Årgangens samlede sidetall var 192. I tillegg kommer referat fra representantskapsmøtet 1975 med 24 sider, trykt som upaginert bilag. En ordning med distriktskorespondenter til «Norsk Natur» er forsøkt gjennomført.

Publikasjoner for salg

Som ny publikasjon ble utgitt «Alternativ til vannkraft», utarbeidet av forbundets vassdragsvernråd.

Miniutstillingen «Sirkelen» ble trykt i nytt opplag.

Annet materiell for salg

«Nasjonalparker i Norge», en serie på 9 prospektkort med motiver fra nasjonalparkene ble utgitt.

Videre ble serien av fargeplakater supplert med «Fjellbakkestjerne», den første plakaten med blomstermotiv.

Naturvernugla i keramikk fikk selskap av «Vassfarsbjørnen» i samme materiale, også den laget av E. Struksnes.

En «sy-på-refleks» for barn, med forbundets ugle-
emblem, ble også lansert.

«Naturkalenderen 1976» ble trykt i et opplag på
6000 eks., og ble utsolgt før jul.

Andre publikasjoner

I samarbeid med Østlandske Naturvernforening ble
det trykt en «trikkeplakat» med sikte på verving.
Plakaten hang på alle trikker og busser i Oslo en
uke i juni.

.. «Det regner svovelsyre», en folder om sur nedbør,
ble trykt på tre språk — norsk, engelsk og tysk.
Samtidig ble det trykt en plakat som ble brukt i for-
bindelse med «Natur og Ungdoms» anti-sur-nedbør-
aksjon i Hamburg i juli.

En salgsbrosjyre med oversikt over materiell fra
forbundet ble distribuert til alle skoler m. v.

Forbundets vedtekter og arbeidsprogram ble trykt
i nytt opplag.

Presse — foredrag

Styremedlemmer og ansatte i sekretariatet har i
årets løp holdt en rekke foredrag og medvirket i pro-
grammer i radio og fjernsyn bl. a. i radioens faste
post «Hvedagen» en uke i august. Foruten ved
pressemeldinger til alle landets aviser, er det lagt
vekt på samarbeid med pressen ved regelmessig kon-
takt med spesielt interesserte journalister/aviser.

Utstillinger

Forbundet deltok med egen stand på Norsk Skog-
bruksmuseum, Elverum, i forbindelse med vandreut-
stillingen «Å leve med naturen» fra Riksmuseet,
Stockholm.

På messen «Ferie og Fritid», Sjølystsentret, Oslo,
i november deltok forbundet med en presentasjons-
stand og en økologisk natursti i tekst og bilder. Vel
2000 deltok i naturstien.

Forbundets to vandreutstillinger, «Hvor går gren-
sen» og «Sol-Luft-Vann-Jord», har sirkulert som
vanlig, først og fremst til skoler.

Diverse

I april arrangerte forbundet et to dagers energi-
seminar på Studentbyen/Kringsjå. Praktisk talt alle
kretsforeningene var representert, og det samlede del-
takerantallet var omkring 60. Forelesere var Jan E.
Guettler, Amory Lovins, Dag Poleszynski, Rolf Dahl,
Torgeir Garmo, Øystein Dahle og Hugo Parr. Begge
dager ble avsluttet med paneldebatt. Som ledd i
opptakten til kronerullingene for vern om vannressur-
sene, ble det 12. november arrangert et møte
i Universitetets Aula med titelen «Vannperler». Med-
virkende var Ragnhild Sundby (åpningstale), Ola
Bøe (hardingfele), Tone Ringen (sang), Knut Risan
(opplesning), Fredrik Heitkötter (Jotunheimen),
Jon Godal (Hardangervidda), Erling Mentzono
(Saltfjellet), Johan Klemet Kalstad (Finnmarksvidda)
og Helge Ingstad (sluttappell). Inger Lise Haug
Skarstein var konferansier.

Med sikte på å intensivere arbeidet overfor skoler/

lærere, ble det nedsatt et eget skoleutvalg med re-
daksjonssekretæren som sekretær.

På sekretariatmøter med de øvrige naturvernorga-
nisasjonene i Norden (Danmark, Finland, Island og
Sverige) er samarbeid om informasjonsprosjekter
drøftet.

Norges Naturvernforbund pr. 31/12 1975

Oversikt over KRETSFORENINGENE

(i parentes er anført det antall representantskapsmed-
lemmer som medlemstallet gir de enkelte foreningene
rett til)

Natur og Ungdom (3)

Akersgt. 63, Postboks 8268 Hammersborg, Oslo 1.
Formann: Espen Wæhle.
Sekretær: Sigrid Skålnes.

Østlandske Naturvernforening (3)

Akersgt. 63, Postboks 8268 Hammersborg, Oslo 1.
Formann: Jens Gram.
Sekretær: Stein Kollungstad.

Landskapsvernet i Østfold (2)

c/o Karl Viggan, Moss kommune, 1500 Moss.
Formann: Karl Viggan.
Sekretær: Arild Ådnem, Bankerød, 1674 Vesterøy.

Buskerud Natur- og Miljøvernforening (3)

Postboks 30, 3601 Kongsberg.
Formann: Sissel Dobson.
Sekretær: Jorunn Rognerud.

Hedmark Naturvern (2)

c/o Jonas Pran, 2190 Disenå.
Formann: Jonas Pran.
Sekretær: Kari Schjerven.

Oppland Naturvern (3)

c/c Fredrik Heitkötter, 2637 Hunder.
Formann: John Tvedt.
Sekretær: Fredrik Heitkötter.

Vestfold Naturvern (3)

c/o Arne O. Askland, Sagavn. 9, 3250 Larvik.
Formann: Arne O. Askland.
Sekretær: Maryon Archer.

Telemark Natur- og Miljøvern (3)

Postboks 1077, Gimsøy, 3701 Skien.
Formann: Per Olav Tveita.
Sekretær: Knut Johnsen

Aust-Agder Naturvern (1)

c/o Formann: Sigvald Normann-Hanssen, Vest-
heia 2, Hisøy, 4800 Arendal.

Vest-Agder Naturvern (2)

c/o Kristiansand Perk- og friluftsvesen, Tollbod-
gt. 40, 4600 Kr.sand.
Formann: Arne Kr. Bragdø.
Sekretær: Torgeir Ropstad.

Rogaland Naturvern (3)

Postboks 441, 4001 Stavanger.
Formann: Rolv Egelandsdal.
Sekretær: Ruth Kroggh.

Haugaland Naturvern (1)

c/o Trygve Eriksen d. y., Haugesund Mekaniske
Verksted, 5500 Haugesund.
Formann: Trygve Eriksen d.y.

Vestlandske Naturvernforening (3)

Postboks 1201, 5001 Bergen.
Formann: Cornelius Schilbred.
Sekretær: Gro Sandvik.

Møre og Romsdal Naturvern (3)

Postboks 177, 6601 Sunndalsøra.
Formann: Kåre Kopreitan.

Sør-Trøndelag Naturvern (3)

c/o Museet, Erl. Skakkesgt. 47 b, 7000 Trondheim
Formann: Terje Østvold.
Sekretær: Egil Ingvar Aune.

Nord-Trøndelag Naturvern (2)

c/o Arne Moksnes, 7500 Stjørdal.
Formann: Arne Moksnes.
Sekretær: Kristoffer Gåsvik.

Nordland Naturvernforening (3)

c/o Olav V's gate 38 B, 8000 Bodø.
Formann: Gerd Holbye.

Troms Naturvern (2)

Postboks 48, 9210 Andselv.
Formann: Thorleif Hagensen.
Sekretær: Nils O. Kaasen.

Finnmark Naturvern (1)

9900 Kirkenes.
Formann: Roy Carlsen.
Sekretær: Bjarne Bugge.

Faste komiteer og utvalg

(oppnevnt for 3 år. Funksjonstiden følger kalender-
året.)

Finanskomiteen:

Er under reorganisering

Program- og vedtektskomiteen:

Stud .jur. Erik Schilbred
Advokat Ole Chr. Wærenskjold
Oranisasjonssekretæren.

Redaksjonskomiteen:

Magnar Norderhaug
Ragnar Vik
Arne Sellæg
Espen Wæhle
Generalsekretæren.
Redaktøren.

Skoleutvalget

Erik Arnkværn
Sissel Dobson
Ivar Moen
Sylvi Struksnes (sekr.)

Midlertidige utvalg**Aksjon Rovfugl — arbeidsutvalget:**

Edv. K. Barth
Bredo Berntsen
Ragnar Frislid
Knut Rom
Per Søylen
Generalsekretæren.

Energiutvalget:

Karl H. Bryne
Paul Hofseth
Hugo Parr
Jon Riekes
Utvalget ble oppløst i september 1975.

Ernæringsutvalget:

Geir Flatabø
Tove Flatabø
Tore Killingland
Utvalget ble oppløst i november 1975.

Femundutvalget:

Gunnar Mork
Knut Rom
Olav Skulberg
Thore Svingen
Svein Tornås
Ragnar Vik.

Folkehøgskole i naturalfag — interimstyre:

Oddlaug Brunvoll (formann)
Jon Godal
Dan Lindholm
Generalsekretæren
Liv Mile (sekretær).

Trafikkutvalget:

Njål Arge
Jan Usterud Hansen
Hjalmar Hegge
Sigurd Solberg.

Utvalg for vern av marine biotoper:

Per Johannessen
John B. L. Mattheus.
Tor J. Samuelsen
F. Wiborg
Johan F. Willgohs.

Vassdragsvernrådet:

Morten Werring (formann)
Bodil Anker
Jens Bugge
Øystein Dahle
Karl Georg Høyer
Johan H. Marstrander
Cornelius Schilbred
Oscar Thams Breien (sekretær).

Vararepresentanter:

Lars Eie
Harald Ove Foss
Erling A. Hansen
Ragnhild Valle Hansen som i løpet av året ble
erstattet med Bjørg M. Andersen.
Lars Nordby
Jan Tore Odegard
Anna Marie Wishmann.

**Utvalg for utredning av kraftkrevende industris
framtid i Norge**

Jan Erik Guettler
Jon Gulowsen
Helge Hveem
Dag Poleszynski

**Forbundets representasjon i andre
organisasjoner, komiteer, råd m. v.**

**Aust-Agder Naturvern, Vest-Agder Naturvern og
Rogaland Naturvern — Njardarheimutvalget:**
Aasmund Tveiten

Det meteorologiske råd:

Oddlaug Brunvoll
Varamann: Thor Midteng

Det Norske Sogselskap — representantskapet:

Thor Midteng

Forbrukerrådet — landsmøtet:

Oddlaug Brunvoll
Varamann: Bredo Berntsen.

Hold skjærgården ren:

Tore Killingland — rådet
Sylvi Struksnes — styret

**Miljøverndepartementet — Flerbruksplan for Osloområdet,
rådgivende utvalg:**

Jens Gram.

**Norsk Petroleumsforening (NPF) — Off Shore North Sea
1976 Safety Section:**

Paul Hofseth
Varamann: Helge Ole Bergersen

Norsk Skogbruksmuseum — representantskapet.

Norsk Skogbruksmuseum — representantskapet.
Magne Midttun.
Varamann: Thor Midteng.

Norske 4H Studieforbund:

Per Valset

Oljevernrådet:

Honorio Hamre
Varamann: Ragnar Vik.

Polarrådet:

Magnar Norderhaug
Varamann: Ragnar Frislid.

Vern av våtmarkene — Europarådets kampanjeår 1976:

Miljøverndepartementets arbeidsutvalg
Sylvi Struksnes
Bredo Berntsen

World Wildlife Fund i Norge — representantskapet:

Hans J. Engan.

Landsstyrets sammensetning:

etter representantskapsmøtet 23. og 24. mai 1975.
(Tallene i parentes angir det år vedkommende er på
valg.)

Ragnhild Sundby, Ås, formann (1978)
Sigvall Rørtveit, Skien, viseformann (1977)
Varamann: Per Olav Tveita, Skien (1977)
Oddlaug Brunvoll, Bodø, (1977)
Varamann: Hans Kr. Eriksen, Stongelandseidet
(1977)
Roy Carlsen, Kirkenes (1976)
Varamann: Thorleif Hagensen, Målselv (1976)
Hans J. Engan, Tynset (1976)
Varamann: Ivar Moen, Oslo (1976)
Kåre Kopreitan, Sunndalsøra (1978)
Varamann: Jens Anton Andersen, Bangsund (1978)
Tore Killingland, Oslo (1977)
Varamann: Knut Are Tvedt, Oslo (1977).
Inger Lise Skarstein, Bergen (1976).
Varamann: Asbjørn Simonsen, Stavanger (1976)
Bredo Berntsen, Oslo (1978)
Varamann: John Tvedt, Lillehammer (1978)

Styreutvalget:

Ragnhild Sundby, Sigvall Rørtveit, Bredo Berntsen.
Valgkomite:
Honorio Hamre (Bergen), Gerd Holbye (Bodø),
Ragnar Vik (Oslo).

Revisor:

Statsautorisert revisor Henning Ziesler, Oslo.

Sekretariatet:

pr. 31. des. 1975.

Generalsekretær Magne Midttun

Redaktør Ragnar Frislid

Kontorsjef Roar Sæther

Fullmektig Inger Lise Hunnestad

Kontorassistent Sissel Lerstad

Konsulent Thor Midteng

Fullmektig Liv Mile

Fullmektig Marit Skedsmo

Redaksjonssekretær Sylvi Struksnes

Organisasjonssekretær Per Valset

På engasjement:

Oscar T. Breien

Trond A. Svensson, fram til 31/12 1975

Sivil tjenestepliktig:

Ulv Holbye fram til 17/4 1975, deretter på engasjement til 10/6 1975.

